

Mūsų galybė - ne
tik ginklai, bet
šviesa ir mokslas!

Politikos apžvalga.

Kaip Lietuvos bylos pasibaigė Tautų Sąjungos Tarybos sesijoje.

Kaip jau praeitą „Kario“ politinė apžvalgoje buvo minėta, Lietuva turėjo Tautų Sąjungos Taryboje dvi bylas su Lenkija ir trečią dėl Klaipėdos skundo, paremto Vokietijos, kaip Tautų Sąjungos Tarybos nario. Visos tos bylos, bendrai, pasibaigė Lietuvos naudai. Kad ir sunku buvo, bet vis dėlto pasisekė Lietuvai šias bylas nukreipti palankion mums pusėn.

Svarbiausia ši kartą buvo byla dėl susisiekimo ir tranzito su Lenkija. Kaip žinoma, 1928 m. rudenį Lugano sesijoje Taryba nutarė ištirti, ar dabartiniai lietuvių-lenkų santykiai nekenkia tarptautiniam tranzitui ir ar jie nenusideda tarptautiniams vienos ar kitos suinteresuotos valstybės pasižadėjimams? Iš esmės tai yra didžiausios reikšmės politinis klausimas, tuo ne kiek neabejoja ne tik Lietuva, bet ir Lenkija, kuri savo reikalavimus pridengia ekonomiais motyvais. Mūsų delegatas T. S. Taryboje dr. Zaunius savo rimta kalba aiškiai pabrėžė tos bylos politinę reikšmę, kas Tautų Sąjungos sferoje buvo tinkamai įvertinta ir kaip matyt iš Tarybos nutarimų, mūsų pažiūra dėl šios bylos politinio pobūdžio laimėjo. Kaip jau žinoma, dėl šio klausimo teisinės pusės Taryba nutarė paklausti Tarptautinio Haagos Tribunolo patariamąsios nuomonės. Šis klausimas Taryboje buvo priimtas tokia forma: Taryba prašo Tarptautinį Haagos Teismą suteikti T. S. Pakto 14 str. patariamąsios nuomonės šio reikalo: Ar veikiantieji tarptautiniai pasižadėjimai esamomis sąlygomis verčia Lietuvą ir, teigiamu atsakymu atveju, kuriomis sąlygomis imtis reikalingų priemonių atidaryti Lentvaravo—Kaišiadorių geležinkelio trafikui (susisiekimui), ar tam tikrai trafikui kategorijai? Tai klausimas, į kurį Haagos Tribunalas turės duoti savo patariamą atsakymą.

Be abejo, tai yra labai svarbus klausimas, jau vien dėl to, kad grynai politinio pobūdžio ginčas tarptautinėje arenoje iš techniškos vagos yra išimtas ir vėl įkeltas į politinę plotmę. Tautų Sąjungos Taryba turi galvoje, tiek 1927 m. gruodžio 10 d. rezoliuciją, tiek vėliau priimtus nutarimus, kuriais einant, lietuvių-lenkų derybose nėra liečiami tie politiniai klausimai, dėl kurių abi šalys turi atskirų savo pažiūrų. Tas turėtų galvoj ir atsiklausiant Tarptautinio Teismo patariamąsios nuomonės. Yra klausama, ar Lietuva dabartinėse politinėse aplinkybėse privalo atidaryti susisiekimui Kaišiadorių-Lentvaravo geležinkelio liniją, ar ne?

Čia kyla klausimas, koks gali būti Haagos atsakymas? Tas atsakymas gali būti teigiamas arba neigiamas. Jei jis neigiamas, tai mums beliks tik pasidžiaugti. Jei atsakymas būtų teigiamas, tai būtų svarbu nustatyti kokiose sąlygose Lietuva privalėtų tą geležinkelį atidaryti, pav., kokių privalės lenkai duoti mums garantijų Vilniaus klausimui išspręsti. Be to, svarbu išaiškinti, kas turi teisės to atidarymo reikalauti. Apskritai, bylai nuėjus į Haagą, yra padarytas didelis žingsnis aiškinti mūsų ginčą su lenkais. Tur būt, daug metų teks mums sunkiai kovoti su lenkais dėl Vilniaus, kol priešime prie šiokių tokių rezultatų. Dabar, betgi, bus gera proga nepartinėje tarptautinėje instancijoje mūsų teises plačiai išdėstyti ir pagrįsti. Politiškoje Tautų Sąjungos instancijoje tai buvo jau gana sunku padaryti.

Iš d-ro Zauniaus pasikalbėjimo su spaudos atstovais susidarė įspūdis, kad Tarptautinio Teismo autoritetu ir objektyvumu reikia pasitikėti. Negalima iš anksto sakyti, kad Haagos Teismas spręstų didesniųjų valstybių naudai. Mat, kaip tik viena byla prancūzų su šveicariais buvo išspręsta Šveicarijos naudai. Be to, ir paskutiniai karšti ginčai Taryboje dėl Klaipėdos parodė, kad šioje tarptautinėje instancijoje mažos valstybės gali atsispirti.

Antra byla su lenkais dėl incidentų likvidavimo prie administracijos linijos tapo atidėta iki T. S. Tarybos gegužės mėn. sesijos.

Kalbant apie Lietuvos trečią bylą šioj T. S. Tarybos sesijoje, t. y. Klaipėdos skundą, reikia pasakyti, kad ir šioj

byloj Lietuvai pavyko atsispirti dėl kai kurių neteisėtų sąskundą paremusios valstybės reikalavimų. Čia turima galvoj Vokietijos pastangas nukreipti Klaipėdos bylą nepalankion Lietuvai pusėn.

Kaip žinome, juridškai imant, jokio klaipėdiečių skundo Taryboje nėra. Lietuvą gali skusti tik T. S. Tarybos nariai. Tai jų teisė, numatyta Klaipėdos konvencija. Mūsų valstybės autonominė dalis, tai yra Klaipėdos kraštas, skundų teisės neturi. Ligi šiol klausimas ejo pagal Klaipėdos konvencijos 17 str. I skyrelį. Einant šiuo straipsniu yra numatyta dvejopa procedūra skundams dėl Klaipėdos reikalų iškelti. Būtent, einant to str. I skyr. klausimas svarstomas Taryboje kiekvienam Tarybos nariui jį iškėlus, o to paties str. II skyr. klausimą tegali kelti tik Klaipėdos konvencija pasirašiusios valstybės. Taigi suprantama, kad Vokietija yra suinteresuota kaip tik to str. I skyr., nes II skyr. ji neturi teisės pasinaudoti.

Kada pirmosios 17 str. dalies numatytas kelias, Lietuva griežtai ginant savo teises, prie pageidaujamo rezultato neprivėdė, Vokietijos buvo mėginta dėl visos eilės juridinių klausimų užklausti Haagos Teismo patariamąsios nuomonės ir norėta tam gauti Lietuvos sutikimo. Tokio kelio Lietuva priimti negalėjo, nes jis reikštų lyg Lietuva abejotų savo žygių teisėtumu, pakabintų mūsų bylą, lyg Damoklio kardą, ant mūsų galvos, ir padrasintų nepatenkintus mūsų žygių elementus, ir galų gale duotų progos politinei agitacijai iš Klaipėdos vokiečių pusės.

Mat, Lietuvos vyriausybė, administruodama Klaipėdos kraštą teisės ir teisėtumo pamatais ir būdama už statuto ir konvencijos vykdymą atsakinga, privalo pati žinoti teisės principus, kuriais administruoja Klaipėdos kraštą, ji negali savo įsitikinimą padaryti priklausomą nuo to, ar jis patinka kitoms valstybėms, ir net jeigu pasirašiusi Klaipėdos konvenciją valstybė reikštų jai priešingo nusistatymo, ji negali nuo jo nusileisti, jeigu jos kitaip neįtikins.

Kitaip elgdamasi, tariant, jeigu Lietuvos vyriausybė keistų savo nusistatymą ar eitų į Haagos Teismą, kada kitos Klaipėdos konvenciją nepasirašiusios valstybės abejoja apie jos žygių teisėtumą, Lietuvos vyriausybė pati kliudytų sau valdyti teisėtai Klaipėdos kraštą ir leistų visokiems politiniams įsisiūbavimams turėti įtakos krašto tvarkai.

Štai dėl ko Lietuva turėjo atsisakyti nuo siūlomo jai užklauso Haagos Teismo patariamąsios nuomonės dėl Klaipėdos bylos atskirų klausimų.

Antras T. S. Tarybos pranešėjo pasiūlymas paskirti ekspertą ginčui tarp Lietuvos centro vyriausybės ir Klaipėdos krašto autonominių organų dėl finansinio atsiskaitymo, Lietuvai buvo nepriimtinas, kaip įžeidžias Lietuvos suverenumo teises. Nurodydamas jį tai, kad suvereninė Lietuvos valstybė negali priimti trečiųjų teismo ginčų su savo autonimine dalimi, dr. Zaunius pranešėjo pasiūlymą atmetė. Nežiūrint į tai, kad pranešėjas pakartotinai savo pasiūlymą gynė, Lietuvos delegacijos sukelti dėl to pasiūlymo abejojimai Tautų Sąjungos Tarybos buvo visu rimtumu įvertinti. Tai reikia laikyti antruoju mūsų delegacijos Ženevoje Klaipėdos reikalais laimėjimu. To laimėjimo reikšmė yra tuo didesnė, kad, pavykus pranešėjui savo pasiūlymą Tautų Sąjungos Taryboje praveisti, būtų sudarytas precedentas tolimesniems ginčams.

Tuo būdu Tautų Sąjungos Taryba šiuos Lietuvos argumentus tinkamai įvertino ir neleido bylai nukrypti netinkamam procedūron. Dabar Tautų Sąjungos Tarybos Klaipėdos byla pagal konvencijos 17 str. I skyr. yra baigta. Gegužės mėn. sesijoje tegalėtų būti atsižvelgta tik į to paties str. II skyr. Tai reiškia, kad Klaipėdos bylą galės iškelti tik Klaipėdos konvenciją pasirašiusios valstybės.

Ši Lietuvos nusistatymą Klaipėdos byloje ypač palaikė šios Tautų Sąjungos sesijos pirmininkas anglų delegatas p. Hendersonas.

Suglaudus Lietuvos pasiektus Tautų Sąjungos Tarybos sesijoje rezultatus, prieiname išvadą, kad ši syki Tautų Sąjunga parodė savo bešališkumą mūsų bylas sprendžiant. Lietuva, nors ir būdama maža valstybė, vis dėlto galėjo atsispirti prieš didesnių ir net didžiųjų valstybių neteisėtus reikalavimus ir praveisti savo nusistatymą.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

TVARKINGUMAS

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIII metai

Kaunas, 1931 m. vasario 5 d.

Nr. 6 (610)

Liaukimės nuodytis!

Jau senai patirta ir įrodyta, kad tamsumas, netvarkingumas ir juos lydįs skurdas yra didžiausi žmogaus sveikatos ir gerbūvio priešai. Bent kiek šviesesnio proto žmogus gerai supranta sveikatos vertę ir kaip įmanydamas ją saugoja ir dėl to sten-

Tvanas, kuris iki šiol dar nenusenka.

giasi švariai užlaikyti savo butą, tvarkingai apsi- rengti, laiku ir kiek reikia pavalgyti ir pasilsėti. Tvarkingo gyvenimo vaisiai visiems matomai ir aiškiai pasireiškia gera žmogaus nuotaika, padidintu jo darbštumu, darbo našumu, o tas jau savo ruožtu didina žmogaus gerbūvį ir daro jį atsparesnį visokiems gyvenimo netikėtumams ir nelaimėms.

Dabar apsižiūrėkime, ar visi mes gyvename tvarkingo žmogaus pavyzdžiu? Su širdgėla — turėsime prisipažinti, kad daugeliui mūsų dar toli gražu iki to! Mūsų buvę prispaudėjai lenkai ir rusai, patys būdami tamsūs, stengėsi ir mus laikyti tamsybėje ir, kad jiems lengviau būtų mus tamsius ir silpnus valdyti, stengėsi mums įskiepyti, lyg kokia vėžio liga, ir juos pačius edančias pačias blogąsias savo būdo ypatybes: tinginiavimą, netvarkingumą ir jų motiną — girtybę. Ir, mūsų nelaimei, buvusios sunkios verguvs vaisius mes dar iki šiol skaudžiai tebejaučiame.

Pažvelkime, kas dedasi mūsų kaimuose pas žymią dalį ūkininkų šventadieniais ar šiaip laisvesniu metu. Įeini į tūlo kaimiečio trobą ir randi didžiau-

sios netvarkos vaizdą. Oras tvankus, net sunku alsuoti. Ne vienas daiktelis nepadėtas tvarkingai savo vietoje, viskas sujaukta. Moters dar ši bei tą rasi bedirbančias, bet vyrai daugiausia nieko neveikia ir geriausiu atveju melancholiškai papsi pypkes. Bet, jei tik tokių tinginių susirinko bent kiek didesnis būrelis, tuoj pasirodo kortos, o labai dažnai pirқта ar pačių pasigaminta degtinė. Truputį apsvaigus, atsiranda noras dar daugiau pasigerti, ir tada prasideda girtavimas be jokio saiko, kol visiškai žmogaus paveikslas nustoja. Tokių vaizdų galima užtikti net paprastomis darbo dienomis, o koks girtavimas eina miesteliuose ir bažnytkaimiuose šventadieniais ir turgų dienomis, per vestuves, krikštynas, laidotuves ir šiaip kaimo vakaruškas!

Po tokio be saiko girtavimo žmogus virsta tikru ligoniu ir jokiame rimtesniame darbe visai nebetinka. Ūkis lieka neapžiūrėtas. Visi darbai apleisti. P pinigų nebėra, net reikalingiausiems dalykams. Prasideda skurdas ir dėl jo šeimyniniai priekaištai, bėrniai ar net ir peštynės. Alkoholio nukamuoti protas ir kūnas net pastangų nebenori daryti, kaip nors išbristi iš susidariusio skurdo, nes jo nuodai turi tą pragarišką ypatybę, kad visiškai suparaližuoja žmogaus valią ir pasiryžimą bent kokiam energingesniam veikimui, ir pagaliau ne tik paties kaltininko, bet ir visos jo šeimos sveikatos ir laimės belieka tik liūdni

Baistoji piūtis.

8 pėst. K. K. Vaidato pulko

virš. Adomui ir

jaun. pusk. Juozui Maminskams,

mirus jų tėveliui lenkų okupuotame krašte, reiškiamame širdingiausią užuojautą.

8 pėst. pulko liktiniai viršilos ir puskarininkiai.

griuvėsi! O juk, rodos, ne sunku būtų laiku susiprasti ir, įsižiūrėjus nors į artimiausią tvarkingai ir blaiviai gyvenantį kaimyną, pasekti jo pavyzdžiu: neleisti nė valandėlės laiko veltui, bet tik darbui ir reikalingam poilsiui, o atspėjamu laiku semtis reikalingu kiekvienam žmogui žinių iš gerų knygelių ir laikraščių.

Čia buvo kalbama apie pasitaikančius liūdnius kaimo vaizdus, bet nemaža tokių vaizdų užtiksimė ir mūsų miestuose bei miesteliuose. Nesakysimė, kad pas mus visi iki vieno geria. Ne, yra juk daug ir šviesių blaivo ir tvarkingo gyvenimo pavyzdžių. Tačiau su širdgėla turime pripažinti, kad Lietuvoje vis tik dar per daug alkoholio išgeriama. Štai 1928 metais pas mus buvo pagaminta 5.358.000 litrų degtinės, 1929 m. — 5.070.000 litrų ir 1930 m. — 5.002.000 litrų. Vadinasi, per tuos trejus metus mes pragėrėme daugiau kaip 111 milijonų litų! Kiek už tuos pinigus galima būtų buvę padaryti žmonėms naudingų dalykų! O kiek dar mes sumokėjome už atvežtus iš užsienių svaigalus, kiek patys ūkininkai dvokiantiems alkoholio nuodams gaminti sugadino geriausių rugių ir alui daryti miežių, kuriuos, pavertus į bekonus, būtų buvę galima turėti gražaus pelno, o dar kiek sumokėta alaus bravarams?

Jau bloga ir vien tik tai, kad geria bet kuris atskiras žmogus, kurio visuomenei tenka gailėtis jo, kaipo galėjusio būti jai naudingas, bet negarbingai save žudančio. Bet juk visi žinome, kad retai kas vienas pats teigeria — mat, esą „nepatogu“ ar nuobodu. Dažniausiai girtuoklis stengiasi įtraukti į tą blogą įprotį pirmą prie progos pasitaikiusį silpnesnės valios savo pažįstamą ar draugą, kuris tuo tarpu gal ir neturėjo palinkimo nuodytis. O visų blogiausia, kad į girtavimą dažnai traukiami jaunuoliai, kurių dar nesubrendusiam protui ir kūnui alkoholio nuodai daug daugiau kenkia, negu suaugusiam žmogui. Nors labai nemalonu, bet turime prisipažinti, kad girtavimo paprotys atsinešamas kai kada ir į kariuomenę!

Paklausykime dabar, ką sako mokslas apie alkoholio nuodų kenksmingumą. Mokslininkų daviniaus alkoholio dėka į bepročių ligonines pakliūva net iki 40 ligonių iš šimto. Čia tik buvo pasakyta apie tokius asmenis, kurie dėl jų pačių girtavimo susirgo proto liga, bet iš likusių 60 bepročių, tais pačiais mokslo daviniaus remiantis, susekta, kad 42 yra paveldėję beprotybę iš girtuoklių tėvų ar protėvių. Vadinasi, iš kiekvieno 100 sergančių beprotybės liga 82 ligonys yra tiesioginės alkoholio aukos.

Iš Kauno miesto taikos teisėjų kamerų statistikos matome, kad iš 100 teisiamųjų už kriminalinius nusikaltimus iki 80 asmenų nusizengia alkoholio ir panašių nuodų įtakoje. O dabar pasižiūrėkime, ko-

kią nelaimių eibę pridaro alkoholis vien tik Kauno mieste.

Visokių policijos užprotokoluotų nusikaltimų 1927 metais buvo 11.452, 1928 m. — 17.938, 1929 m. — 20.505 ir 1930 m. — 14.935, o iš viso per paskutiniuosius 4 metus — 64.830 nusikaltimų. Vadinasi, paėmę 80% gausime, kad 51.864 kartus nusikalsta vien tik dėl to, kad buvo nuodytasi alkoholiu. O štai dar nusikaltimai jau tiesiog surišti su alkoholio vartojimu ir platinimu (a) girtavimas ir triukšmo kėlimas, b) slapta svaigalų prekyba ir gamyba ir c) nusikaltimai svaigiųjų gėrimų mažmenomis pardavinėti įstatymui), už kuriuos surašyta policijos protokolų: 1927 m. — 2.204, 1928 m. — 3.505, 1929 m. — 4.325 ir 1930 m. — 4.003, o iš viso per 4 metus 14.037 nusikaltimai. Juk drąsiai galima pasakyti, kad, jei ne alkoholis, tai tų paskutiniųjų 14.037 nusikaltimų visai nebūtų buvę, o kitų būtų likę vietoje 64.830, tik 12.966, ir taikos teisėjų kameroje bei bepročių namuose klijentų teliktų tik vienas dabartinio skaičiaus ketvirtadalis.

Pagaliau pažvelkime į tautų istorijos lapus ir pamatysime, kad galinga kitados Romos imperija žlugo tik dėl to, kad praturtėję jos piliečiai ėmė labai lėbauti (gerti) ir netvarkingai gyventi. Gausingos kitą kartą Amerikos indėnų, Afrikos negrų (juodukų) ir daugelio Didžiojo vandenyno salų tautos greitu laiku išmirė, kai tik susipažino su alkoholiu ir dėl savo tamsumo pradėjo godžiai jį gerti. Argi ir mums užtektų drąsos ruošti savo tautai tokį negarbingą galą!?

Manau, kad bent mes, garbingo tėvynės vardo gynėjo nešiotojai, nebūsime toki akli ir neprotingi. Juk mes esame tvirtai pasiryžę budriai stovėti mūsų brangios tėvynės sargyboje ir puikiai suprantame, kad tas šventas pareigas tegalime eiti tik būdami blaivi protu ir stiprūs kūnu ir dvasia. Tėvynei ištikimybę esame prisiekę iki paskutiniojo mūsų atdušio, tad ir grįžę iš kariuomenės turime nuolat būti ir būti pavyzdžingai blaiviais, tvarkingais, darbščiais ir naudingais krašto piliečiais ir tėvynės gynėjais. Parodykime visam pasauliui, kad lietuvio kario būdas yra tiek tvirtas, jog bet kokioms kenksmingoms silpnybėms nepasiduos.

Tad šios blaivybės savaitės proga pasižadėkime eiti tik blaivo ir visais atžvilgiais tvarkingo gyvenimo keliais. Pasiryžkime tą mūsų buvusių engėjų mums primestą šlykščią „dovaną“ — girtybę nugramzdinti užmiršimo prarajon! S.

Pranešimas.

Blaivybės savaitė.

Vasario mėn. 1 — 8 d. yra žiemos blaivybės savaitė. Tą savaitę provincijoje paminėti paraginta aplinkraščiais L. K. Blaivybės dr. jos skyriai ir kitų organizacijų centrai. Be to, prašyta šv. ministerija ir krašto apsaugos ministerija, kad jos tą savaitę minėtų. Per visą tą savaitę kasdien bus laikoma per radio po 15 min. priešalkoholiškos paskaitos. Taip pat Kaune, Liaudies namuose, kasdien 18 val. bus laikomos priešalkoholiškos paskaitos.

Jėga ir blaivybė.

Ne vienas šaunus Lietuvos karys, jaunuolis pats save paklausia: „Kaip reikia įsigyti dvasinės ir fizinės jėgos? Kaip greičiau atgausime mes Vilnių? Kas stiprino senovės Lietuvos valdovus?“. Į šiuos klausimus būtų galima kuo plačiausiai kalbėti, kuo ilgiausiai atsakyti. Bet mes pasistengsime nors ke- liais žodžiais apie tai pakalbėti.

Pasižiūrėję į praeitą galingą Lietuvą, į jos didįjį valdovą Vytautą, matome, kad tuo metu Lietuvos ir Vytauto vardas skambėjo visame pasauly. Iš kur jis tiek jėgos turėjo? Neabejotinai galime tvirtinti, kad, tarp kitko, jo galybei vystytis padėjo blaivybė. Juk Vytautas negėrė nė lašelio alaus, mīdaus, vyno. Pažvelkime toliau. Lietuva buvo pavergta. Bet štai atsiranda Daukantas, Valančius, Kudirka, Basanavičius ir kt. Jie žadina tėvynės meilę, ir jų balsas neperniek. Dabar paklauskime, ar girtuoklių tauta būtų atgijusi, ar ji šiandien išsilaikytų? Aišku, kad ne! Tautos gyvavime daug padeda blaivybė. Bet nesigirkime blaivybės darbais, o vis daugiau blaivė- kime.

Daug Amerikoj, Australijoj rasime liekanų tau- tų, kurios pasilaidojo degtinės bonkų dugne. Dėl ko? Todėl, kad jų šūkis buvo: „Mums tik bonką idealas; jos skystimas — mums viltis!..“ Tų tautelių vadai ir piliečiai pasidavė alkoholiui, užmiršo žmo- nių laisvę. Tautų jėgas išplėšė alkoholis. Iš tikrų- jų, juk tik sveiki krašto piliečiai išsaugos nepriklau- somybę ir laisvę. Girtybė žudo žmonių sveikatą. Tą patvirtina ne vienas gydytojas. Štai gyd. V. Gull'as sako: „Alkoholis naikina sveikatą ir silpnina žmo- gaus protą“. Gydytojas V. Horsley tvirtina, kad „alkoholis yra ne vaistai nuo ligų, bet visų ligų, ne- turto, vargo ir mirties pradžia“. Be to, garsusis gy- dytojas, ilgą laiką dirbęs ligoninėse, Clarke sako: „Dirbdamas ligoninėje susekiau, kad iš 10 ligonių 7 yra alkoholio aukos. Tai reiškia, kad iš 100 ligonių 70-čiai žmonių ligas įvarė svaigieji gėralai, kuriuos jie gėrė“. Žodžiu, netenka abejoti, kad alkoholis žmogui ir tautai yra be galo žalingas. Juk narsūs šalių vyrai nekovoja kovos lauke su ligoniais! Tau- tai reikia blaivių, energingų tėvynainių, karių!

Pažiūrėkime, ką sako įžymieji žmonės apie jėgą ir blaivybę. Paimkime nors vieną kitą. Gladstonas sako: „Alkoholis mūsų laikais daugiau griaua, ne- kaip maras, badas ir karas“. Mūsų filosofas, rašyto- jas Vydūnas sako: „Didžiausias mūsų tautos priešas yra alkoholis“. Ne tik šie žmonės supranta blai- vybės reikšmę, bet ir senovėje. Kada garsus graikų

išminčius Diogenas buvo pakviestas į vaišes ir atėjo jo eilė gerti, jis paėmė vyno taurę ir išliejo. Kada visi nustebo jo pasielgimu, jis drąsiai atsakė: „Jeigu aš nepražudyčiau vyno, tai vynas mane pražudytų; geriau dabar jį išlieti ant žemės, negu kad paskui jį mane parverstų, kaip purviną kiaulę“.

Jaunimo ir karių pareiga didinti savo jėgas, sportuoti. Gal čia padeda svaigalai? Į šį klausimą atsako vokiečių bėgimo meisteris dr. Peltzer: „Tik- rajam sportui netinka nei priverstinas gėrimas, nei

„Sniegas“, kuris nežiūri metų laiko.

gėrimo įpročiai“. Tą patį tvirtina ir Hans Grab- mann: „Alkoholis kenkia ir trukdo aukštesnį sporti- nį veikimą. Jo maistingumas yra nežymus, jo šili- ma — apgaulinga, jo įtaka raumenims labai žalinga. Alkoholis trukdo suvokimo organų veikimą, sunkina kvėpavimą ir perdaug apsunkina širdies darbą“. Tai- gi, iš visko matome, kad jėgai labai kenkia svaigalai, girtybė. Jėga ir blaivybė yra tarsi dvi sesutės. Mūsų brangiajai tėvynei reikia kaip tik tvirtos fizi- nės ir dvasinės jėgos. Tą pasiekti padės blaivybė. Blaivi būdami ne tik iškelsime krašto kultūrą, bet iškovosime sau vietą garbingų tautų tarpe.

Blaivybė įsigysime visokeriopą jėgą. Reikėtų giliai įsidėti prof. dr. E. Landau žodžius: „Jei nori- me būti sveiki ir laimingi, jei trokštame laimės mūsų palikuoniams, susipraskim ir kovokim su pavojinga girtavimo liga!“

A. Žukas.

Laukia pirmo šūvio.

Po kaimus, viensėdžius
stainios pilkų rąstų —
už eglinių ędžių
žvengia žirgai riesti.
Žvengia žirgai, žvengia,
žemę kojom kasa,
seklyčioj prie lango
kažko laukia Stasė...
Vyrai nenusėdi,
vyrai vis neramūs:
— Lenkas Vilniuj sėdi —
net ir girios šlama.

Eina paskui plūgą,
lankoj guldo barą —
sako: — Bus dar pūgos —
— bus su lenku karas!
Ir po tokių žodžių
vyrai žirgus kausto,
sesės po seklyčias
ima juostas austi.

Vyrų gyslos kaista,
sesių širdys trankos: —
laukia pirmo šūvio,
kol prabils patrankos!..

Jonas Pludštas.

Pašnekesiai apie karišką pastabumą.

III.

Dabar panagrinėkim tą atsitikimą, kada mes esame priversti pasitraukti ir paskui mus slenka priešas. Pažiūrėkime, su kokiais pažymiais čia tenka skaitytis, kai priešas mus verčia trauktis ir, mums besitraukiant, persekioja. Tokiais pažymiais gali būti iš toli matomi dulkių debesys, motorų ūžimas ir ratų dunksėjimas. Esant miške, reikia kreipti dėmesio į paukščius ir žvėris, nes priešo puolimas ir juos sujudino.

Jeigu priešo žvalgai pradeda

įkyriai sekti mūsų dalis, dengiančias pasitraukimą, tai reiškia, kad priešas jau nuvokia apie mūsų traukimąsi ir eina įkandin mūsų. Traukdamiesi, žinoma, gadinsime kelius ir sprogdinsime tiltus. Jeigu mes iš mūsų žvalgų sužinosime, kad priešas skubiai taiso pagadintus kelius ir tiltus, o tuo labiau patys išgirsime įrankių bildejimą, — reiškia, priešas persekioja mus energingai, ir mes visuomet turime būti pasiruošę atremti puolimą.

— Bet kaip, tamsta vade, suži-

noti naktį, ar priešas persekioja? — paklausė eilinis Dunda. — Dulkių naktį nematyti, o šarvuočiai ir tankai nelabai mėgsta naktį šliaužiuoti?

— Dundos pastaba teisinga, — atsakė būrio vadas. — Naktį dulkių nematyti, o šarvuočiai ir tankai naktį nepažistamais keliais labai atsargiai vaikšto. Bet čia padeda ta pati naktis. Naktį garsas daug geriau girdėti, negu dieną, todėl naktį galima greičiau išgirsti priešo persigrupavimo bildešį. Jeigu pėstininkų apranga blogai sutvarkyta, tai katiliukų ir kitų šarvuotės dalykų braškėjimas iš toli girdėti. Labai garsūs pasikalbėjimai taip pat gerai girdėti.

Žinoma, prityręs ir rimtas priešas, tą žinodamas, griebiasi visų priemonių, kad sumaniai savo persigrupavimus paslėptų. Tiesa, pabūklinių ir gurguolinių ratų dundėjimas, ypatingai važiuojant plentu, sunku paslėpti, net jei ratas ir šiaudais apipintų. Bevažiujant jau antrame kilometre šiaudai nusitrins, ir dundėjimas vėl bus girdimas. Ypatingai jokių priemonių negalima panaudoti arkliams. Paprastai naktį arkliai darosi neramūs. Jie dažnai žvengia, ieškodami vieni kitų, prunkščia ir šiaip rodo savo nerimą.

Žygiuojant kariuomenės dalims naktį gyvenamomis vietomis,

Sargyboje.

Palinausko foto

Girtuoklio likimas.

Visi Pabalių kaimo žmonės senai sumigo. Tik dar visiems žinomo Jurgio Pypkiaus troboj žybsi maža švieselė. Prieš porą valandų čia buvo girdėti didelis triukšmas. Bet Pabalių kaimui tas ne naujiena. Kai tik Pypkius grįžta iš miestelio, visuomet smagus ir dainuoja savo dainelę: „Išgėriau septynius, dar gersiu devynius, o mano galvelėj dar nieko nėra...“ Prie šios dainelės jau visi Pabaliai buvo įpratę, kad ir kažin kur išgirs ją, tuojau žinodavo, kad Pypkius jau įsidrožęs eina. Pabalių vaikams tai buvo vienas malonumas: kai išgirs dainuojantį Pypkių, tuojau bėga paskui įvairiais būdais jį mėgdžiodami, o kai kurie net prisibičiuliudami padeda dainuoti.

Kur liko tie laikai, kada Pypkius, vietoj vaikų mėgdžiojimų, turėjo gerą vardą ir savo kaimynų didelę pagarbą. Rodos, dar nepersenai buvo turtingas ūkininkaitis ir geras kaimynų patarėjas, o dabar... vaikų pajuoka...

Eina purvinas, sušlapęs, apdriskęs ir į žmogų nepanašus. Niekas nepasakys, kad tai buvęs turtingas ūkininkas.

Kai senis Pypkius mirė, Jurgis pradėjo ūkinin-

kauti. Motina, žila senutė, prikaltė, kad vestų ir gyventų, kurdamas savo šeimyninį židinį. Parsivedino žmonelę į savo ūkį ir prasidėjo Pypkiaus malonios gyvenimo dienos. Atsirado šeimynoje meilė ir santaika; ta laime gerėjosi ne tik juodu, bet ir kaimynai, kuriems labai patiko jo žmonelė. Graži ji buvo — kaip lėlė. Kas svarbiausia, buvo gana turtinga, nors ne taip, kaip pats Pypkius, bet už tai ji buvo apsišvietus ir mokslo daugiau pasiekusi, negu jis.

Gražiai ir gerai jam sekėsi ūkininkauti: kas buvo tėvo nebaigta, — pats baigė ir atstatė. Pirko daugiau žemės ir liko apylinkės „dvarininku“. Pagaliau susilaukė sūnaus, kuris gražiai augo.

Vieną sykį ateina kaimynas Končius ir prašo Pypkių eiti kūmuos. Sunku atsisakyti, nors noro nėra; nėra kas daryti, mano sau: „Vien laime džiaugtis ir sėdėti namuose, visą laiką apsnūdusiam būti ir žmonių nepažinti, o su jais suėjus — ar negalima laikas praleisti, pasikalbėti, o ypač dar jaunystės dienų kaimynui atsisakyti, na kas tai yra, juk nedideli nuostoliai“. Ilgai dar rymojo ir svyravo, bet, žmonai patarus, — sutiko.

Nuo to laiko įvairūs pokyliai, krikštynos, vestuvės ir kitos linksmybės be jų neapsėjo. Kur kas bu-

šunes visuomet pradeda piktai lo-
ti. Šitas šunų lojimas taip pat toli
girdimas. Dabar, kada kariuome-
nėje įvesti ryšių šunes, vietiniai
šunes, nujautę svetimus, dar smar-
kliau los. Tuo būdu šunų loji-
mas bus patikimas prieš žygiuo-
tės pažymys.

Pagaliau, yra dar vienas pažy-
mys, ne tik reiškias naktinę prieš
žygiuotę, bet rodąs dar, jog prie-
šo tarpe neviskas tvarkoje. Kaip
žinote, naktį draudžiama kūrėti
laužus ir rūkyti, galima naudotis
tik slaptais žibintais, kurie tolu-
moje nematomi. Taigi, jei nak-
ties tamsumoje prieš pusėje mes
pamatysime žiburėlius — reiškia,
jis arti, bet jo eilėse drausmė jau
nelabai patikima.

Priešo poilsio pažymys. — Da-
bar pereisime prie pažymių, kurie
parodo prieš sustojimą pailsėti.

— Leiskit paklausti, tamsta va-
de, — pertraukė Jotkus. — Kaip
gi šiuos pažymius pamatyti? Juk
priešas tikriausiai išstatys savo
apsaugą, kuri neprileis mus arti
prie jo besiilsinčios dalies, o iš to-
lo nieko nepamatysi.

— Teisingai, ir ne visai teisin-
gai, — atsakė būrio vadas. Jei
nieko negali pamatyti žemės sekė-
jai, tai galima pasinaudoti oro se-
kėjais. Tačiau čia mes kalbamės
ne apie smulkią žvalgybą, bet tik
apie tuos pažymius, iš kurių gali-
ma gauti apie priešą apytikrių ži-
nių.

Pirmiausia — ką mums pasa-

kys pati vieta prieš pasirinkta
poilsiu? — Jeigu priešas, galėda-
mas sustoti gyvenamoj vietoj, su-
stojo miške, galime manyti, kad
pas jį ne viskas tvarkoje, arba jis
nori rūpestingai paslėpti savo jė-
gas, arba jis turi kokių nors kitų
sumanymų.

Priešas, stovėdamas miške, gali
save laikyti jau pasislėpusiu nuo
mūsų sekimo, bet laužų ir lauko
virtuvių dūmai, jei dėl jų nebus
imtasi jokių priemonių, aukštai
kils iš miško ir tuo išaiškins ka-
riuomenės stovyklos vietą. Vadi-
nasi, jeigu priešas nesiėmė prie-
monių dūmus paslėpti, pas jį blo-
gas maskavimas.

— Na, o ką eilinis Šnekutis pa-
sakytų, kai pastebėtų, jog arti
priešo poilsio stovyklos slankioja
atskiri ir ištisi žmonių būreliai?

— Aš tą suprasčiau, tamsta va-
de, — atsakė Šnekutis, — kad
priešas nelabai drausmingas.

— Teisingai, būtent, bloga
maskavimosi drausmė. O ką paro-
dys mums girdimi prieš garsiniai
signalai? O tas parodys, kokia
pas mūsų priešą vidaus tvarka.
Jeigu mes taip pat pamatysim
priešo arklius, vedamus girdyti,
tas irgi vaizdžiai parodys prieš
tvarką. O dabar eilinis Drunga,
gal įspėsi, ką gali reikšti prieš
apsauga, pastatyta 2 klm. atstume
nuo besiilsinčios kariuomenės?

— Aš manau, tamsta vade, kad
tokia apsauga nelaiduoja savo ka-

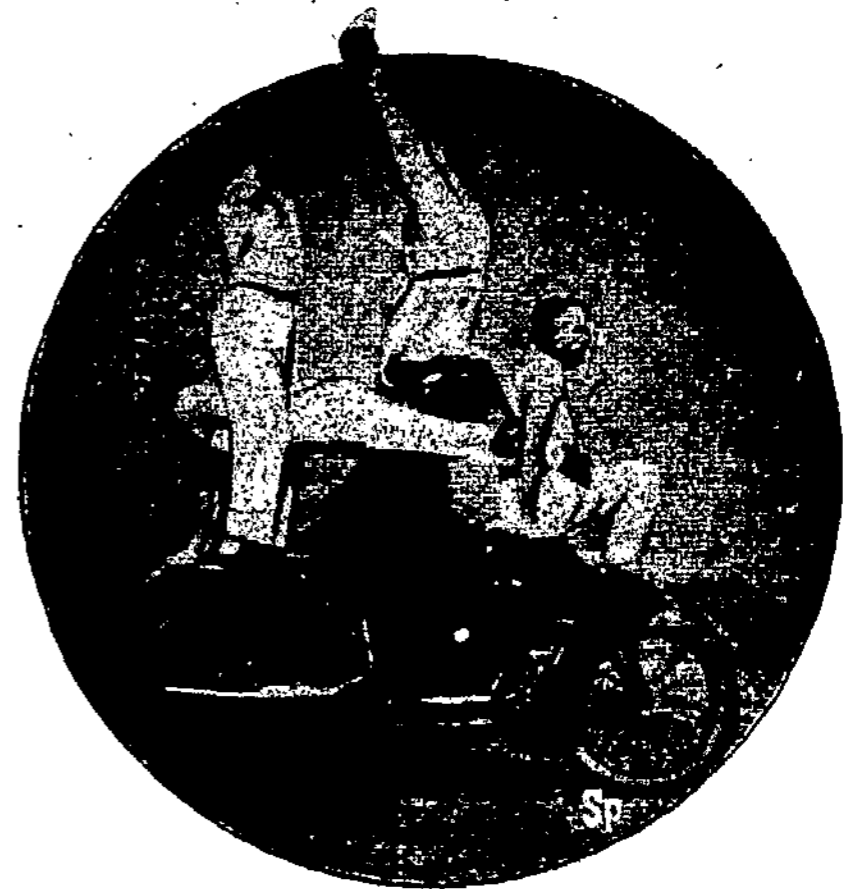
riuomenės net nuo kulkosvaidžių
ugnies.

— Teisingai, vadinasi, apsau-
gos dalių būvis tuoj parodo, ar
gerai ar blogai apsaugo poilsyje
kariuomenę.

— Jei mes gautumėm prieš
stovyklos oro nuotraukų, — tęsė
būrio vadas, — tai telefono vielų
didėjimas viena kryptimi ir iš-
mindžioti takeliai nurodytą vietą,
kur yra įsitaisęs prieš kariuome-
nės štabas.

Priešo pasirengimai pulti. —
Dabar pakalbėsime apie pažymius,
susijusius su kautynėmis. Pradė-
kim atsitikimu, kada mums tenka
gintis, o priešas ruošiasi mus
pulti.

Ginantis, jūs, tur būt, tikrai

Vokiečių kariuomenės auto dalių sportas:
Piramidė ant važiuojančio motociklo.

vės, kur nebuves, bet pas Pypkių užsukdavo prašyti:
ar kūmuose, ar piršliuose, o Pypkius sukalbamas
žmogus — neatsisakydavo. O jaunystės kaimynų —
draugų buvo labai daug, taip, kad vienam prašomas
neatsisakei, tai ir kitam turi malonumą suteikti ir
dalyvauti kokioj nors pramogoj.

Senutė motina matydama, kad sūnus per savo
pramogas pradėjo ūkį apšleisti ir jau tinkamai prižiū-
rėti neįstengia, bardavosi ant jo ir prašydavo, kad
liautųsi tai daręs. Kartais ir žmona įspėdavo, bet
jis mažai tekreipdavo dėmesio į įspėjimus bei bar-
nius, nes jam labai patiko „linksmintis“.

Netrukus palydėjo į amžinybės poilsį savo senu-
tę. Po jos mirties visus šeimyninius rūpesčius bei
pareigas teko nešti jaunai Pypkienei, kuri nuo ryto
iki vakaro praversdavo besidarbuodama. Keletą sy-
kių prašė vyrą, kad nusamdytų tarnaitę, kuri galėtų
padėti dirbti. Bet jis prie ūkio reikalų pradėjo at-
salti ir jais mažai rūpintis.

Ilgainiui, nesulaukdamas įvairių apylinkėje pra-
mogu, įprato dažniau lankytis į miestelį, kur, susiti-
kęs įvairių „draugų“ bei pažįstamų, užtrukdavo iki
vėlybos nakties — stiklelį po stiklelio bemieruo-
damas.

Taip ėjo diena iš dienos. Ūkis pradėjo nykti.
Žmonos barniai ir prašymai pavėjui ėjo. Jurgis da-
rė taip, kaip jam patiko. Pritrūkęs pinigų, ėmė
pardavinėti žemės sklypus.

Artinosi sunkūs rudens laikai. Pas visus kai-
mynus darbas verda, nes jau kūlimo laikas atėjo, o
Pypkius, nieko nesėjęs — neturi ko ir kultū.

Bado šmėkla artinosi visai šeimai. Kol darbai
ėjo pas ūkininkus, tai Pypkienė kai kur gaudavo už-
sidirbti duonos kąsnį, nors mažiems savo vaikams,
bet laukų darbai baigiasi ir visi ūkininkai rengiasi
prie gilios šaltos žiemos. Čia netrukus ir kuro rei-
kės, o Pypkienei nėra iš kur paimti.

Pasigirdo kaime jau žinoma daina. Pypkienė
susirūpinusi sėdi, vaikučius už krosnies paslėpė, nes
žinojo, kad atėjęs jis girtas pakels triukšmą ir pra-
dės muštis.

Atsidarė smarkiai durys. Įėjo šlapias, purvinas,
apiplyšęs, bet linksmas ir dainuodamas, paskutinį ar-
klį pardavęs ir gautus pinigus Maušiukui palikęs...

— Alen, ar girdi?! Duok valgyt! Aš šiandien
baisiai pavargau... paskutinį arklį pragėriau! Na,
tiek to! Bene saulę nugyvėsim: ne šiandien, tai
rytoj vis turėsim mirti... Uha, uha-ŕa-ha... Išgė-

esat girdėję, pats svarbiausias ir sunkiausias dalykas laiku sužinoti; kur, kuomet ir kaip pradės priešas savo puolimą. Štai kodėl yra svarbu žinoti ir pažymius, kurie čia gali tą išaiškinti. Apie puolimo laiką, kitą kartą galima spėti iš gyventojų elgimasi. Gyventojai, turį arklius, su savo manta ruošiasi pasitraukti į užpakalį arba į artimiausį mišką, o tie, kurie neturi kur pasitraukti, arba patys pasiryžę nuo savo gyvenamų vietų toli nesitraukti, pradeda kasti duobes, į kurias sudeda savo daiktus, ir patys jose pasislepia. Tokios duobės paprastai būna negilios, iš viršaus uždengtos lentomis ar kartimis.

— Bet, tamsta vade, tokioj duobėj prie dabartinių sviedinių ir chemiškų priemonių naudos mažą, — pastebėjo Jotkus.

— Ne tik kad mažą, bet stačiai kenksmingą. Tokia duobė neapsaugos nuo sviedinių, o nuodingosios duobės kaip tik rinksis daugiau duobėje, negu atviroje vietoje. Tokios duobės yra tikri spąstai. Štai kodėl prieš kautynes kariuomenė turi nurodyti gyventojams, kaip jie turi slėptis nuo priešininco sviedinių ugnies ir nuodingų dujų.

Pavojaus pažymiu iš priešų pusės galima laikyti pasirodymą jo pusėj naujų kariuomenės dalių, ypatingai naujų pabūklų. Žinoma, priešas pasistengs visa tai nuo mūsų akių paslėpti, ypatingai nuo

mūsų aviacijos. Mūsų žemės ir oro žvalgai, nuolat seką priešą, pasirodžius šioms pažymiams, daug daugiau turi padidinti savo akylumą—pastabumą.

Jie privalo įsidėmėti, ar priešas nepadidino savo darbų, ar nepadidino kuriame nors bare savo inžinerijos darbų. Jeigu tokie darbai bus pastebėti, tad reikia manyti, kad kaip tik čia priešas ir rengia savo puolimą.

Bet jeigu priešas pradeda savo pabūklų ir minosvaidžių ugnimi naikinti mūsų vietų užtvoras, jo pionieriai pradeda statyti per upelius ir slėnius tiltelius, tai jau nėra nė mažiausio abejojimo, kad jis rengiasi pulti. Žinoma, priešas tokius paruošimus darys ne vienoje vietoje, bet įvairiose ir ne tik ten, kur jis rimtai mano pulti, bet ir toje vietoje, kur jis norės mus apgauti.

Tokiu atveju paprastu stebėjimu priešų tikslų neįspėsi. Čia reikalinga smulkesnė ir rimtesnė žvalgyba, kariškas patyrimas ir aukštosios karo vadovybės dėmesys. Vadovybė, apskaičiavusi jėgas ir visą priešų susitvarkymą visame fronte, padarys savo kontrpuolimo planus ir apskaičiavimus.

(B. d.)

Laiškas broliui kareiviui.

Broli! plunksną aš paėmęs,
Parašysiu tau eilėmis:
Pas mumis tai tikra žiema,
Jau užpustė gatvę, kiemą.
Vėjas, sniegas smarkiai staugia,
Gripas žmones baisiai smaugia...
Povilas nušalo rankas,
Nešdamas namo barankas;
O Pranciškui nėra smėlio.
Baisiai gaila rudenėlio...
Šiaip tai nieko mūsų kaime,
Tik susipeša, lyg seime...
Mūsų „frantai“ rengia karą,
Kas atvyksta, tą pravaro...
Be tavęs tvarka nekokia,
Nėdainuoja, nesijuokia.
Tikra tiesa, mielas Justai,
— Be kopūstlapių — kopūstai!

„Ledė“ — angliškai panelė,
O lietuviškai — kumelė;
Aš norėjau klausti — „Lėdė“,
Ar daug pašaro suėdė?
Mano „Sakalas“ tai bravo!
Į Jauskaudžius nužygiavo...

Sveikinu visus naujokus;
Jau užtenka krėsti juokus!
Sveikinti naujas asabas, —
„Reikalauja krašto labas“.
Na, sudiev ir liki sveikas,
Man į kaimą eiti laikas.

Vikt. Tatarėlis.

riau septynius, dar gersiu devynius, o mano galvelėj dar nieko nėra... Gersim broliukai ir aš gersiu... Na, nebegaliu...

— Nutilk, tu, judočiau, pasigailėtum nors tų mažų vaikelių, kurie dar to pragaro nepažįsta... Būk nors kartą tėvas...

— Kas tau bėda! Nei tu tuos turtus sukūrei, nei tu apie juos svajok! Mano buvo — ką aš noriu, tą darau!... Užteks dar tau...

— Na, ar ilgai tavęs reiks prašyti, kad valgyt duotum?!

— Jurgeli, kad aš nieko neturiu, pati šiandien nevalgiusi, ką uždėrbau, vaikus pavalgydinau, — maldaudama pradėjo jam aiškintis.

Įnirtęs Pypkius puolė savo žmoną ir pradėjo ją mušti... Pasigirdo klyksmas, vaitojimas ir... peštynės ipūsėjo...

Tylu. Švieselė dega. Tuščias kambarys. Sienose girdėti šlamą visoki gyviai. Retkarčiais pasigirsta ligonio vaitojimas. Tylu. Tik vėjas retkarčiais langines suklebena... Nėra kas patarnauja, nėra kas paguodžia, nėra kas meilų žodelį taria... Tylu... Tylu... Tai girtuoklio likimas...

Ligonį auštant konvulsijos dar daugiau ėmė

tampyti. Nori pasikelti, bet negali... Pasijudino, nori sušukti, pakviesti, bet jėgų nėra... Tai alkoholio pasėkos...

Užmigo. Sapnuoja. Mato žmoną; vaikučiai jau paaugę, bėgioja apie jį, linksmi, malonūs. Apkabinę juos bučiuoja. Žmona priėjus prie jo džiaugiasi, dalinasi savo išpūdžiais. Prižada daugiau nebegerti... Bet staiga, pašoksta, akis išvertęs griebiasi, nori pulti, bet kur... Sapnas nutrūko... ir... sustingo...

Kitą dieną Pabalių gyventojai palydėjo į kapus abu Pypkius. Žmona mirė, sumušta, nuo žaizdų, o Jurgis — nuo... alkoholio. Liko du maži kūdikiai, kuriuos paliko Aukščiausiojo globai ir gerų žmonių priežiūrai...
P. Plevokas.

Kam nebrangi tėvynė, tas neturi teisės naudotis jos laisve.

Svetimų žemių neieškom, savos ne pėdos neatiduosim.

Į laimėjimą veda tik vienas kelias: tai darbo ir pasiryžimo kelias.

Biržai ir jo apylinkės

Biržai netoli Kuršo žemės, tarp Apaščios ir Agluonos upių. Patsai Biržų pavadinimas nuo beržyno, augusio šio miestelio vietoje.

XV šimt. pusėje Grigalius Fiedkonis, karaliaus Kazimiero Jogailaičio sekretorius, Biržų savininkas, vedė žmoną Oną, Radvilos dukterį. Tasai Radvila, Vaišundo sūnus, kartu su Jogaila priėmė katalikų krikštą Krokuvoje 1386 m. ir gavo Mikalojaus vardą.

Fiedkonis buvo bevaikis ir mirdamas visą savo turtą užrašė žmonai. Ona Fiedkonienė mirdama paliko Biržus savo brolio sūnams: Jurgiui etmonui ir Albertui Vilniaus vyskupui; tokiu tat būdu Biržų savininkais tapo Radvilai.

Nuo Jurgio ir Jono, dviejų tikrų brolių, prasideda dvi Radvilų eilė — Nesvyžiaus ir Biržų, o jų sūnūs, vardais Mikalojai, vadina mi Juodasis ir Rudasis, gavo iš ciesoriaus Karolio V kunigaikščių titulą. Juodasis laikėsi Nesvyžiaus, o Rudasis — Biržų.

Abudu griežtai prieštaravo dėl unijos tarp lietuvių ir lenkų.

Antroje XVI šimt. pusėje Mikalojaus Rudojo sūnus Krištupas įtaisė Biržuose apsigynimo pilį, o joje — rūmus savo rezidencijai. Iš Biržų pilies Krištupas I su savo kariuomene pasižymėjo kovoje

prie Kokenhuzeno 1599 m. ir liko išrinktas Kokenhuzeno seniūnu. Mirus Krištupui I 1603 m., Jonas Karolis Katkevičius rinko ir organizavo Biržuose savo kariuomenę ir ėjo prie Kirchholmo. 1625 m. švedų karalius Gustavas Adolfas su didžia kariuomene įsibrovė į Lietuvą (Hilsen, Inflanty, pusl. 339), užėmęs Kokenhuzeną ir Dinaburką. Gustavas Adolfas prisartino prie Biržų pilies ir užėmė ją. Jo grobis buvo 60 špižinių patrankų, kunigaikščio iždinė ir karo sandėliai. Visos patrankos iš čia buvo išvežtos į Rygą. Švedų karalius Karolis Gustavas 1655 m. eina į Lietuvą ir vėl užima Biržų pilį. Karolis Gustavas, turėdamas Biržų pilį savo rankose, slinko toliau į Lietuvos gilumą. 1-o g. p. šefas D. L. E. K. Jonušas Radvila pateko į švedų nelaisvę ir mirė Tykocine. Kunig. Boguslavas Radvila irgi buvo paimtas į nelaisvę, iš kurios, nors sužeistas, išbėgo. Etmonas Gonsievskis atėmė Biržus iš švedų.

1656 m. Boguslovas Radvila kreipėsi prie lenkų karaliaus Jono Kazimiero, prašydamas grąžinti jam atimtus Biržus. Boguslovo prašymas buvo išklaustas ir 1657 m. Biržai jam grąžinti. Boguslovas atnaujino priešų apnaikintą

Biržų pilį, sutvarkė ir padidino. Pilies ir rūmų atnaujinimo darbus atliko architektas Teofilus Spinauskis. Vartų bokšte įtaisytas buvo laikrodis, o ant vartų marmuro lenta aukso antrašu. Aukščiau tos marmuro lentos buvo akmeninė Krištupo I statula, langų stiklai, pačių rezidencijos rūmų,

Biržų pilies griuvėsiai.

Lietuvių liaudies meno paroda Stockholme.

Š. m. sausio 13 d. atidaryta Šiaurės Muziejų (Nordiska Muséet) lietuvių liaudies meno paroda. Ji yra lyg viena grandinė tų Švedijos kultūrinio bendradarbiavimo su Pabaltijo valstybėmis pastangų, kurios, ypatingai karui pasibaigus, imta vis daugiau ir daugiau gyvendinti.

Paroda įvyko mūsų pasiuntinio Stockholme p. J. Savickio iniciatyva ir pastangomis, artimai dirbant su Čiurlionies Galerijos direktorium p. P. Galaune ir Nordiska Muséet vienu direktorium p. Dr. S. Erixonu.

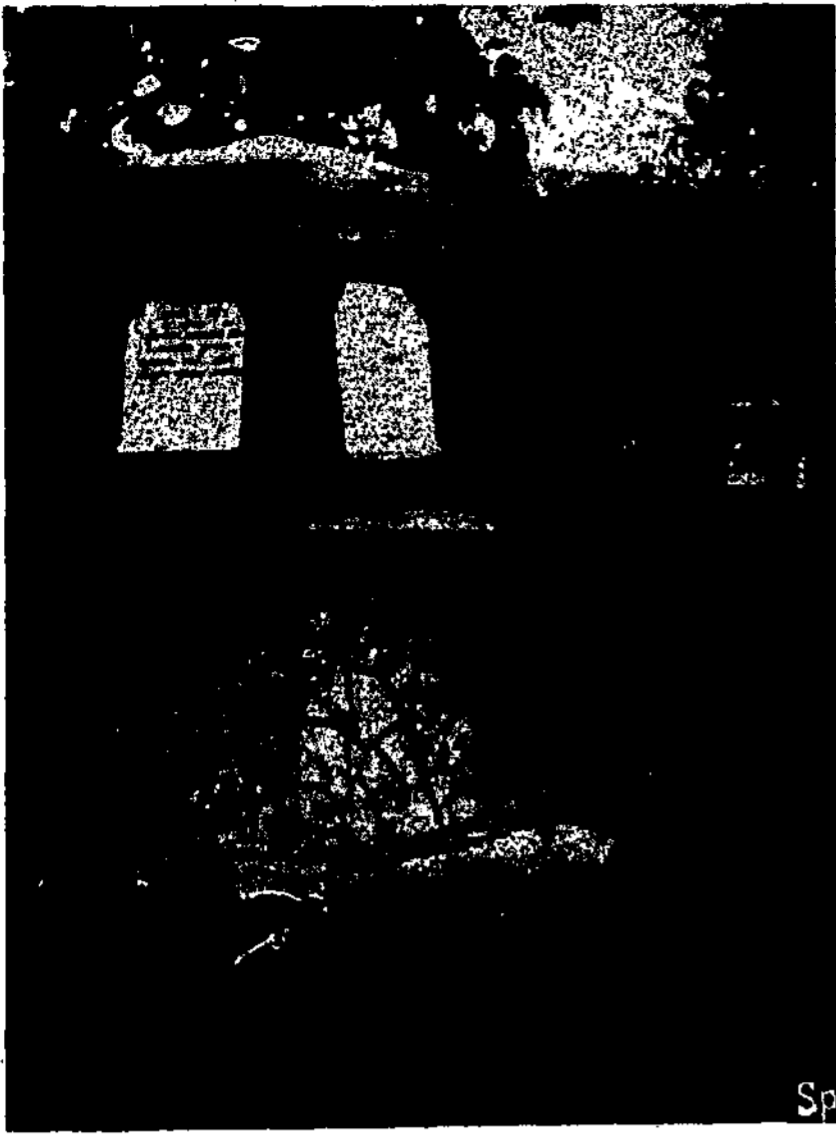
Iš pirmos dienos paroda sukėlė švedų tarpe didelio susidomėjimo. Atidarymo dieną parodos salė buvo pilnutėlė rinktinės publikos. Parodą aplankė net pats kronprincas Gustavas Adolfas, kronprincė sė, karaliaus brolis, princas Eugenijus, daug profesorių ir kitų aukštų žmonių.

Parodos proga išleistas Stockholme švedų kalba labai gražus su gyvomis mūsų liaudies kūrinių iliustracijomis katalogas. Įžanginiame straipsny p. Dr. S. Erixonas labai palankiai apibūdina mūsų liaudies meną ir tos parodos svarbumą:

„Nordiska Muséet su džiaugsmu atidarė savo

duris šiai parodai ir padėjo ją įruošti. Muziejus laiko savo tikslu nušviesti ne vien savo tautos, bet ir tų valstybių, ypatingai tos Europos dalies valstybių, su kuriomis mes buvome ir esame artimame kontakte, kultūras, kurios mums yra lyg ir raktas į savąją kultūrą. Visiem žinoma, kad šių valstybių tarpe yra Lietuva, kuri ne tik geografiškai, kaip esanti Baltijos pakrašty, guli arti mūsų, bet taip pat istoriškai ji yra turėjusi su mumis taip taikių, taip karo ryšių, ir dėl to lietuvių liaudies padavimai daug ką gali mums papasakoti.

Vertinga lietuvių kalba, toluomoje gimininga mūsų, yra iš seno žinoma ir palyginamosios filologijos atnaujinta. Tačiau reikia pasakyti, kad savaiminga lietuvių liaudies kultūra, kuri daug ką gali pasakyti ir net pamokyti skandinavus, iki šiol mažai buvo sekama ir dažnai primityviškais formomis išrutuliotas lietuvių liaudies menas tiek čia buvo vertinamas, kiek nežinomas. Didelę pažangą šioje srityje padarė mano perėitų metų rudens kelionė į Lietuvą, kurią, Lietuvos vyriausybei maloniai parėmus, teko nors bendrais bruožais arčiau susipažinti su lietuvių liaudies menu. Ir tai man padėjo sutvirtinti mintį, kad šiaurės etnologija ir jos kultūros istorija daugiau rišasi su lietuviškojo liaudies meno šios srities medžiaga ir jos tauta, tąja reikšminga

Patrankų vamzdžiai, įmūryti į paminklus, prie įėjimo į pilies parką.

buvo aptaisyti švinu. Rūmų laiptai buvo akmeniniai. Priemenės grindys buvo poliruoto akmens ir žvilgančio gipso. Ežero saloj buvo gražus sodas kunigaikščiui pasilinksminti. Tuo laiku Biržų pilyje buvo 85 patrankos.

Kun. Boguslovas Radvila mirė 1669 m., palikdamas Biržus vienaatinei savo dukteriai Liudvikai Karolinai. Liudvika Karolina, būdama dar tik 14 m. amžiaus, ištekėjo Karaliaučiuje už Brandenburgo Elektoriaus margrapo Liu-

dviko 1681 m. Septynerius metus pagyvenęs su žmona Liudvikas 1687 m. mirė, nepalikdamas vaikų. Liudvika Karolina 1688 m. ištekėjo už Neūburgo kunig. Karolio Pilypo. Biržus tada valdė kunigaikštienės administracija. Biržai vėl sulaukė naujo baisaus karo.

Švedų karalius Karolis XII laimingai kovojo su rusais. Petras Didysis kreipėsi į karalių Augustą II, prašydamas pagalbos. Augustas II, norėdamas užimti sau Livoniją, sutiko paduoti Petrai ranką. Augustas II ir Petras I išsirikino Biržų piliį pasimatymui ir susitarimui tarp savęs. Petras atvyko į Biržus 1701 m. vasario 17 d. ir jau rado čia belaukiantį karalių Augustą (Tolikov: „Diejanija Petra Velikago Mudrago Preobrazovatelja Rossii“). Petras Didysis nors daug turėjo užsiėmimų ir karo darbų, tačiau gana jam buvo laiko pramogoms ir juokams, esant Biržuose su Augustu II. Biržuose tada ne tik politiniai reikalai, bet ir gražioji lytis, gardūs valgiai, pilnos gėralų taurės visiškai suartino tuodu monarchu. Abudu gražūs buvo pažiūrėti, abudu nepaprastos jėgos, abudu geri karininkai. Rezidencijos rūmuose gyveno Petras Didysis, karalius Augustas, Kuršo kunigaikštis, Golovin, Golovkin, Naryškin, du Dolgorukovai, anglų generolas ir prancūzų pasiuntinys. Ciesorius

Petras ir karalius Augustas po pietų šaudydavo iš patrankos į taikinį. Petras, palikdamas švedus, iš Biržų grįžo į Maskvą. 1702 m. Biržų pilyje švedų įgula buvo žymiai padidinta, bet 1703 m. Oginskis, padedant rusams, atėmė iš švedų Biržus.

Iš Biržų pilies kareivių kuopos dažnai užpuлдavo priešus Kurše, todėl švedų kariuomenės vadas Levenhaupt pasiryžo būtinai sunaikinti Biržų piliį. 1704 m. rugpiučio 28 d. švedai apsiautė Biržus. Pilies komendantas Ernest Nerezijus pabūgo ir sutiko atiduoti švedams piliį. Tuoju 200 švedų belaisvių buvo paleista, 40 patrankų iš pilies į Rygą išvežta, pylimai sunaikinti, trobos susprogdintos, sudegintos. Paskutinė tada išmušo Biržų pilies, kaip tvirtovės, valanda. Per karą su švedais Petras Didysis 1705 m. rugp. 6 d. atvyko į Biržus; išbuves čia 4 dienas, traukė su generolo Reno dragūnais į Rygą, kurioje užsidarė Levenhauptas. Tuo laiku kunigaikštė Elzbieta Augusta Neūburg, dukterė Liudvikos Karolinos, ištekėjusi už kunig. Karoliaus Emanueliaus Salcbacho, valdė Biržus, laikydama čia savo administraciją.

Nesvyžiaus linijos Radvilai rūpinosi atpirkti Biržus, ypatingai didysis Lietuvos kancleris kunig. Karolis Stanislovas, Jaunas kunig. Jeronimas Plorionas Radvila,

grandimi Baltiją supančių tautų rate, negu iki šiol buvo manoma. Kiekvienas tačiau bus nustebintas, kam tik rasis progos vykti į Lietuvą ar šiaip studijomis ją arčiau pažinti, jos senosios kultūros senoviškumu, kuri dabar greitu tempu nyksta. Vėliausia iš visų Europos tautų priėmusi krikščionybę, Lietuva teberodo šiandien stiprią religingumo žymę, kas uoliai reiškama įvairiomis meno formomis taip kiekviename kaime, taip kiekvienoje pirkelėje. Visi kaimai ir net kiemai turi tos didelės reikšmės tautų tyrinėtoju ir psichologui, kryžiai ir koplytėlės su savo „dievukais“, kurie vaizduoja liaudies mitologiją, nepertraukiamai susijusią su viduramžių tradicijomis. Dar šiandien kaimuose tebesidarbuoja pasižymėję bemoksliai skaptuotojai, kurie piausto iš medžio įvairius dievukus, juos nutepa ir vėliau veža švenčių ar jomarkų proga į turgų parduoti. Negalima praeiti nepastebėjus, kad tuo pat būdu yra darbuotasi viduramžiais ir pas mus. Be to, Lietuvoje kaimai dar tebeturi laidojimo vietas — kapinynus, priešingai kaip pas mus, ir bažnytkaimiai ten sutinkami nuo krikščionybės įvedimo laikų. Lietuviškoji sistema tuo būdu panaši geležies amžiui, ir kiekvienas keleivis gali pamatyti daug kapinynų. Jie dažniausiai įrengti ant kalvų ar šiaip aukštumų ir apso-dinti medžiais ir mediniais kryžiais. Daugelis šių

„kryžkalnių“ yra ne vien kapinynai, bet ir aukoms vieta, kur puošiami ir gražinami kryžiai mažų kryželių, įvairių papuošalų ir kitokios rūšies dovanų gausiomis aukomis.

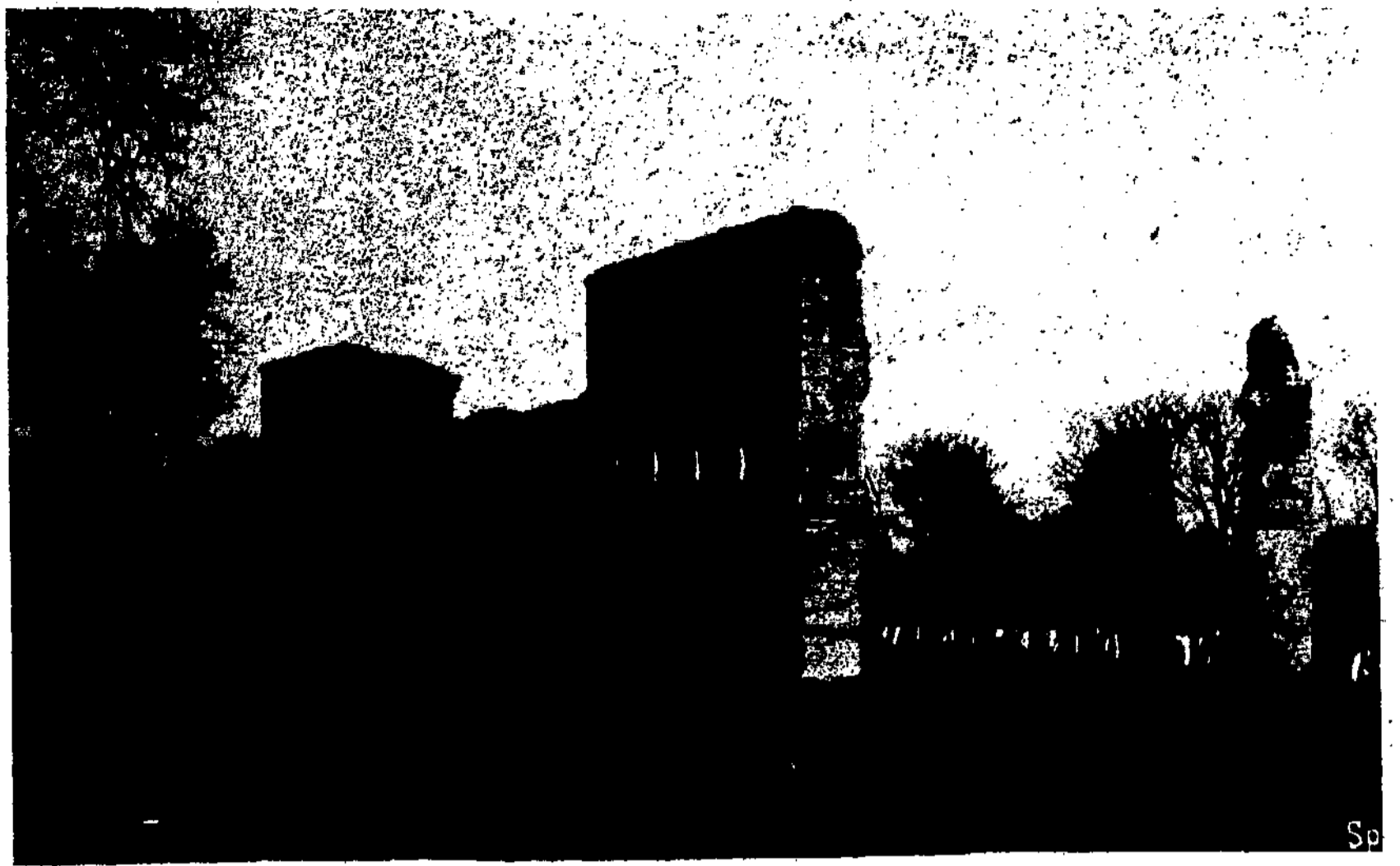
Tačiau paroda vaizduoja ne vien religinį liaudies meną, bet ir šiaip pritaikomąjį kasdieniam reikalui, kaip įvairios skulptūros, verpsteliai ir t. t. Šie pastarieji yra beveik tokio pat tipo, kaip ir pas mus Baltijos pakraščiuose sutinkami, ypatingai Roslagene. Tai į Švediją atkeliavusių iš rytų prototipai. Be to, čia būtų galima išvesti lygiagretes tarp pietų Švedijos, Gotlando ir Lietuvos, bet tas per ilgai užsitęstų. Tuo tarpu pasitenkimsime pažymėti, kad išskaptavimai ir išdrožinėjimai yra panašūs į mūsiškius, lygiai kaip yra panašios statybos ir kai kurie papuošalai, kaip laikrodžių dėžės, stogų užbaigų „arkliukai“, kalti kryžiai ir kiti pavyzdžiai. Tačiau sutinkami taip pat nemažiau įdomūs ir nemažiau pamokantieji skirtumai.

Nors ir ne visa parodoje galima laikyti menu, įprasta šio žodžio prasme, tačiau toki paroda, kaip šioji, parodo tiek daug kultūros bruožų, tiek daug jos dvasios momentų, kad visa tai mus daugiau su pažindina su tauta, negu kad šių laikų subjektyvūs menininkai galėtų padaryti, jeigu jiems būtų pavesta parodyti tautos kultūrinę sąmonę.”

kanclerio sūnus, išvažiuojęs užsien, susipažino su kunigaikštyte Pranciška Salcbach, vienatine Elzbietos Augustos dukterimi. Susižieduodamas su kunigaikštyte Pranciška, gavo jis Biržus, kaip nuotakos dalį 1731 m.

1760 m. mirė kun. Jeronimas Plorionas Radvila bevaikis. Jam mirus, Biržai teko jo vyresniajam broliui Mykolui Kazimierui Radvilai. Porą metų valdęs Biržus Mykolas Kazimieras mirė Vilniuje 1762 m. Tada jo sūnus Karolis su savo pusbroliu Jeronimu tapo Biržų savininkai. Karolis mirė 1790 m., palikdamas savo įpėdiniu brolio sūnų kunig. Dominyką. Kun. Dominykas Radvila pardavė Biržus 1811 m. Vielatycos seniūnui grapui Juozapui Tyškevičiui, kurio giminė apsigyveno Lietuvoje nuo XVI šimt. Kunig. Dominykas, eidamas karininko pareigas, mirė 1813 m. Prancūzijoje, būdamas tikrai 28 m. amžiaus. Prancūzų kariuomenė 1812 m., eidama Rygos link, dažnai sustodavo Biržuose.

Ciesorius Aleksandras I du kartus buvo Biržuose — pirmą kartą 1815 m. lapkr. 27 d. ir antrą kartą 1822 m. Būdamas antrą kartą Biržuose, ciesorius Aleksandras I aplankė pilies griuvėsius, apžiūrėjo senovės geležines patrankas. Maištų metuose 1831 ir 1863 Biržams teko daug nukentėti. Biržų žemėje generolas Ganeckis galutinai nugalėjo maištininkų būrius Sierakauskio (Sigismund Sierakovski ir jego kazn. H. Glöv. Vilno 1867), Kolyškos ir kunigo Mac-

Biržų pilies griuvėsiai.

kevičiaus (Riasporiaženijs grafa Muravjova). Šiandien, lankydamas Biržų pilį, berandi nykstančių rūmų irstančius griuvėsius, vingiuotus pylimus, pilies kieme randi paprastą vaisių sodną.

Nors Biržai mažas miestelis, tačiau nuo kunig. Mikalojaus Radvilos Rudojo laikų turėjo savo gimnaziją. XVII šimt. pradžioje mokslas toje gimnazijoje gan aukštai stovėjo; mokiniai puikiai mitologiją žinojo ir lotynų kalba eiles rašė. XVII šimt. antroje pusėje mokslas Biržų gimnazijoje labai sumenkėjo, o paskui priėjo iki to, kad vieną mokytoją beturėjo.

Grapas Jonas Tyškevičius įsteigė Biržuose valstiečiams mokyklą, kurią lankydavo kasmet po 150

mokinių. Ta mokykla gyvavo iki 1863 m. Rusai, panaikinę Biržuose grapo Jono Tyškevičiaus mokyklą, įkūrė čia savo „Narodnoje učilišče“. Prieš karą buvo dar Biržuose aukštoji pradžios 4-klase mokykla, o po karo „Šaulės“ gimnazija, kuri dabar tapo valdiška.

Biržų senovės laikus primena ne tik pilis ir bažnyčios, bet kai kurie gatvių ir vietų vardai. Čia randame Radvilos gatvę, kuri eina į Radvilų pilį, randame Širvėnos gatvę, kuri primena senąjį Biržų ežero vardą, randame Karajimų gatvę, kuri veda į Karajimiškių kaimą. Buvo čia kadaise karajimų ir totorių sodybos. Šiandien jų beliko vien tik vardai.

K. J. V.

Ž Y G Y.

Raitos kelias ir vingiuoja,
Raitos, bėga, kaip žaltys.
Melsvos dausos prasižioja —
Lauki, rodos, jį prarys.

Pilki debesys puikuoliai
Suka žemę vainiku,
Žalios pušys, ėgliai — broliai
Slenka, pīnasi ratu.

Skaidri saulė dangų pina
Sidabrėlio spinduliais,
Žemę glosto ir dabina
Savo bučiniiais tyliais.

Raitos kelias, vinguriuoja,
Šliaužia Dzūkijos kalnais.
Mūsų voros štai žygiuoja,
Dunda akmenis po kulniais.

Karštos, gelsvos dulkės kyla,
Rytas, maišos sūkuriais.
Skambus maršas stelbia tylą,
Žmonės klausosi būriais.

Švelnus vėjas pasikėlęs
Savo sparnu supa mus,
Neša kvapą, lenkia gėles,
Šniokščia medžiuos toks ramus.

Žalias šilas dangų remia,
Skęsta kelias jo dugne,
Šventa rintis sielą semia,
Taip malonu, kaip sapne.

Pasirodo upės juosta,
Medžiai stiepias jos krantais...
Mes, pamatę vado mostą,
Sklystam miško įau kraštais...

Ant. Bernotas.

„Manevrai“.

— Šiandieną, vyrai, pamoka lauke, — sako vyresnysis, grįžęs iš mokytojų kambario, kur buvo nuėjęs sužinoti apie pamoką.

— Tai gerai. Tokia graži diena: bus linksma ore! — suūžė klasė.

— Būrys į mane linijon stot! Lygiuok! Ramiai! — komanduoja vyresnysis. Pasirodo karininkas. — Būrys, ramiai! Pagarba į kairę!

— Sveiki, vyrai!

— Sveiks tamsta! — atsako mokiniai ir miškas.

— Na, vyrai, pereitą pamoką buvo aiškinama apie manevrines rikiuotes, tad šiandien tą padarysim praktikoje.

Būrys išsiskaičiuoja į skyrius. Du skyriai — kulkosvaidžių ir grenadierų — puolikai, o vienas — „raitininkų“ — tai priešas. Priešas apsikasa miške. Puolikai pasitraukia už pusės kilometro, pasislepia už namų ir išdirba puolimo planą. Kulkosvaidininkai eina į kairįjį sparną, o grenadieriai — į dešinįjį ir prasideda puolimas. Grandininkai veda grandis, o skyrininkas jas abi prižiūri. Karininkas iš tolo seka ir taiso klaidas. Perbėgimai trumpom distancijom, nuo namo iki namo. Puolikai nematomai slenka prieš link. Štai ir priešas Tik per kelią. Matyt, visai nesitiki puolimo iš šitos pusės. Trumpa komanda ir garsus „Valio!“ Priešas atsišaudė, bet „dur-

tuvai“ juos „nutildo“. Komanda „baigt“ ir būrys rikiuojasi.

Priešo nebėr. Visi vėl draugai ir dalinasi išpūdžiais, bet „baigt kalbas!“ ir visi tyli. Karininkas pagiria, sako: „Gerai vyrai. Pirmai pamokai net labai gerai. Žinoma, kad klaidų daug, bet tikuos, kad jos išnyks. Stenkitės, vyrai, nes pavasarį teks jums susidurti su ulonais. Žiūrėkite, kad neraustumėt prieš juos“.

Komanda: „Ramiai! Dešinėn! Žengte marš!“ ir „Dainą“:

„Auga girioj ažuolėlis“, skamba po Alytaus pušinėlius.

Mokiniai švpsos patenkinti. Neapsižiūrėjo, kaip greit praėjo ši maloni valanda.

Matas.

Radviliškis.

Praeitais metais, birželio mėn. 16 d., įsteigti skautai. Nors vos keletas mėnesių, kai čia pasirodė pirmieji skautai, tačiau pažanga kuo didžiausia.

Radviliškio visuomenė džiaugiasi ir yra dėkinga organizatoriams. Tai parodo savo pasitikėjimu vadais.

Per trumpą laiką suorganizuota keletas skilčių. Rugpiučio mėn. 3 d. jau stovyklauta ties Arimaičių ežeru. Stovyklos dalyvių buvo apie 40 vietinių skautų ir 10 šėduvos skautų. Prie stovyklos surengimo prisidėjo daugumoj p. maj. Aboravičius ir kiti karininkai.

Rugs. mėn. — įžodis, kurį priėmė 44 skautai-ės ir apie 20 vilkiukų. Lapkričio 22 d. suruoštas vakaras-spektaklis, kuris davė gražaus pelno ir paliko didelio išpūdžio svečiams.

Paskutiniu metu skautų skaičius siekia iki 100, vilkiukų apie 50 ir paukštyčių apie 30. Skautų globėjas ir instruktorius Radvilišky pulk. B. Ivanauskas. Organizatorius ir dabartinis vadas sktn. S. Martinėnas.

Draugininkas.

Kėdainiai.

Sausio 25 d. Kėdainių gimnazijoje įvyko pirmą kartą po skautų suvalstybinimo Kėdainių tunto sueiga. Skautų eilėse patenkimas, džiaugsmas. Į akis krinta dviejų pradžios mokyklų paukštytės ir vilkiukai. Kėdainių sulenkintoj apylinkėj maži vaikai ruošiami tėvynei. Gimnazijos draugovę perėmė vyr. leit. Maksimavičius, sakydamas: „Stengiuos įgyvendinti, kad skautai būtų ištikimi Dievui ir naudingi Lietuvai“. Mergaitėms vadovauti paskirta mok. Maksimavičienė. Skautai-ės tokiais vadais džiaugiasi ir laukia raginimų dirbt tautišką darbą. Po skautų suvalstybinimo draugovė nemažėja, bet vis stoja nauji nariai. Skautų tarpe matyti geriausi mokiniai. Iš jų tarpo vienas pasakė: „Dabar nebepolitikuosim, bet dirbsim!“

Buvęs koresp.

Iš akademijos gyvenimo.

Ž. Ū. Akademijos 2-ras šaulių būrys sausio 24 d. surengė viešą vakarą-balių. Vaidino karių teatras. Suvaidino „Lapku“ — 3-jų veiksmų tragikomediją. Pavyko visai puikiai. Toliau Ž. Ū. Akademijos studentų choras, diriguojant p. Budriūnui, padainavo keletą dainelių. Po to sekė šokiai, žaidimai ir t. t. Vakaras visais atžvilgiais pavyko. Reikia

pažymėti, kad šis šaulių būrys nemaža nusipelnė šioje apylinkėje. Jis suorganizuotas 1924 m. Jo iniciatyva pastatytas Klaipėdos paminklas akademijos parke. Būrys rodo gyvumą ir kariškame pasiruošime, pav., šaudymo pratimai ir t. t.

Sniegius.

Kariškas paruošimas Kražiuose.

Kražių „Žiburio“ gimnazijoje jau metai, kai yra įvestas kariškas paruošimas. Iš pradžių dėstė p. Litvinas. Dabar dėsto atsargos leitenantas Bardauskas, kuriuo visi mokiniai labai patenkinti. Jis moka sudominti mokinius karo mokslu, ir mokiniai su pasitenkinimu atlieka visus darbus ir pratimus. Dabar kiek sunkiau ir mokiniams ir mokytojui, kad dar neturi visų reikalingų kariškam paruošimui įrankių.

Dr.

Moksleivio Geležėlės raportas.

Vienoj gimnazijoje, šeštoj klasėj, kartą mokėsi P. Geležėlė. Mokslas jam sekėsi nekain. Gyveno vien špikeriais. Labiausiai nemėgo gimnastikos. Todėl visada buvo sudribęs, bejėgis. Jokio standumo ar lankstumo neturėjo.

Įvedus karinį paruošimą, atsirado jam vėl nauja bėda. Pamokos lauke buvo tikras vargas, kai kitiems tik malonumas. Blogiausia su raportu. Čia reikia mokėti ir atsistoti ir dar kiti formalumai atlikti.

Taip kartą atėjo diena, kada reikėjo jam dežuruoti. Čia dar šiaip taip, „bet kaip reiks instruktoriui atraportuoti?“ — klausia draugų. Šie pamoko. Jis klauso jų patarimo. Visur vaikščiodamas kartoja:

— Tamsta instruktoriau, man dežuruojant klasėj nieko blogo neatsitiko. Nėra Dundulio ir Čėzos.

Pagaliau skambutis. Instruktorius eina klasėn. Jis persigandęs atsistoja prie durų, išverčia krūtine, išsitempia ir instruktoriui esant už 6 žingsnių raportuoja:

— Tamsta instruktoriau, man nieko blogo neatsitiko. Neatvyko Dundulis ir Čėza, — ir, padaręs kelis žingsnius prie kin, ir padavė popierėlį su nesandčių pavardėmis.

Tai išgirdusi klasė papliupo juokais. Instruktorius nieko nesakė, tik susiraukęs pažvelgė. Bet vėliau jis paėmė jį į savo rankas griežčiau, ir, bematant, Geležėlė pasidarė puikus jaunuolis.

J. Vitolis.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Išvyksta į naują paskyrimą prancūzų karo attache.

Prancūzų jūrų karo attache jūrų kapitonas Still š. m. sausio 31 d., gavęs naują paskyrimą, darė atsisveikinimo vizitus ponui krašto apsaugos ministeriui pulk. Giedraičiui ir vyresniesiems karininkams. Ta proga ponas krašto apsaugos ministeris pono Respublikos Prezidento vardu apdovanojo kapitoną Still D. L. Kunigaikščio Gedimino II laipsnio ordenu.

Kapitonui Still pagerbti ponas krašto apsaugos ministeris surengė pusryčius, kur dalyvavo prancūzų ministeris ponas Ristelhueber ir mūsų aukštoji karo vadovybė. Vakare, ta pat proga, ponas Ristelhueber surengė vakarienę, kur dalyvavo ponas krašto apsaugos ministeris, gen. Kubiliūnas ir aukštesnieji karininkai su poniomis.

Nauja uniforma jau patvirtinta. Sausio 24 d. Respublikos Prezidentas patvirtino naują mūsų kariuomenės uniformą. Senoji uniforma dar leista nešioti iki š. m. rugsėjo 1 d.

Laipsnių įstatymas. Ministerių Kabinetas priėmė karininkų laipsnių įstatymo projektą, pagal kurį laipsniai suskirstomi taip: jaunesnysis leitenantas, leitenantas ir kapitonas (žemesnieji karininkai); majoras, pulkininkas-leitenantas ir pulkininkas (aukštesnieji karininkai); generolas-leitenantas ir generolas (generolai).

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Sausio mėn. 11 d. suėjo 12 metų, kai įsisteigė pulko 3 kuopa. 1919 m. sausio mėn. 11 d. pulko įsakymu pirmuoju kuopos vadu buvo paskirtas karininkas Tumas (dabar pulk. leit. 2 p. pulke). Jaun. kuopos karininku buvo karininkas Maculevičius. Tuo laiku kuopoje kareivių dar nebuvo, bet kiek vėliau į kuopą atvyko savanorių būrys, kurie sudarė kuopos užuomazgą. Kuopa organizavosi Alytuje.

Dabartinio kuopos vado kapitono Lapinsko rūpesniu sausio mėn. 11 d. buvo surengtos sukaktuvės 12 metų kuopos įsteigimui paminėti. 11 val. atvyko pulko vadas, ūkio viršininkas, pulko adjutantas ir bataliono karininkai. Pulko vadas, pasisveikinęs su kuopa, pasakė trumpą kalbą, primindamas kuopos pirmąsias dienas ir jos uždavinį. Po to pulko vadas ir karininkai nusifotografavo su kuopos kareiviais. Išvykdamas iš kuopos pulko vadas palinkėjo kuopai ir toliau stiprėti ir ruoštis tėvynei gynimui.

Šias sukaktuves kuopos kareiviai ilgai atmins. Ne tik dalys rengia iškilmingas sukaktuves, bet ir kuopa sugebėjo gražiai paminėti savo įsisteigimo dieną. Sukaktuvių išlaidoms pinigų davė kuopos karininkai.

Bendrai, 3 kuopos vadas Lapinskas kuopos reikalais daug rūpinasi ir kareivių tarnybą atidžiai seka. Kiekvieno šaukimo kareiviams, drausmingiems ir pasižymėjusiems kuopos tarnyboje, įteikia dovanėles. Gavęs kareivis tokią dovanėlę su pažymiu savo tarnybos kariuomenėje atmins visados ir kitiems parodys, kad jis kariuomenėje buvo drausmingas ir sumanus tėvynės sargybinis.

V. Juozas.

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas.

Sausio mėn. 25 d. liktinių puskarininkių ramovėj įvyko likt. puskar. ir laisvai samdomų pulko tarnautojų susirinkimas. Susirinkimui pirmininkavo kap. Kaminskas. Dienotvarkė buvo sekanti: rinkimai klūbo valdybos, revizijos komisijos, likt. puskar. ir laisv. samd. tarn. taup. skol. kasos valdybos ir pasitarimai įvairiais reikalais. Į klūbo valdybą išrinkti nariais: buvęs senosios valdybos narys vyr. puskar. Gedrimas Alesius ir vachm. Meliūkštis; kandidatais: vachm. Kiseliauskas ir vyr. puskar. Činskas. Revizijos komisijon: vyr. puskar. Prancūnas, Dryža ir Jurevičius; kandidatais: vachm. Šopys ir laisv. samd. Daugėla. Taup. kasos valdybos nariais: vyr. puskar. Bedorfas, Vaitiekūras ir vachm. Pacevičius; kandidatais: vachm. Meliūkštis, Kiseliauskas ir vyr. puskar. Činskas. Taup. skol. kasos valdybos pirmininku pulko

vadas paskyrė kap. Kaminską, klūbo valdybos pirmininku — kap. Šarūną.

Kasos sekretorium treči metai iš eilės išrinktas pulko štabo ūkio sk. piniginių stalo vedėjas vyr. puskar. Bedorfas. Jo sumanumu ir pastangomis kasos atskaitomybė yra vedama pavyzdgingiausioje tvarkoje.

Kasoje turime nuosavų indėlių apie 15.000 litų. A.

9 p. L. K. Vytenio pulkas.

Vakaras. Sausio mėn. 24 d. mūsų artistų trupė suvaidino kareiviams linksmas komedijas: „Žilė galvon velnias uodegon“ ir „Kuprotas oželis“. Vaidinimas pasisekė gana gerai. Publikos prisirinko pilnutėlė sale. Daug svečių buvo atsilankę iš miesto ir artimesnių kaimų, nes bilietai buvo gana pigūs: karininkams, civiliams ir kt. 1 lt., o kareiviams tik 50 cent. Po vaidinimų kareiviams buvo leidžiama iki 24 val. pašokti ir pažaisti.

Stygų orkestras. Perkėlus stygų orkestro vedėją vyr. leit. Jaruševičių į Karo mokyklą, minimas orkestras daug nustojo, nes nėra kas jį organizuoti, plėsti, mokintų naujų dalykų ir t.t. Pulku taip pat didelis minusas, nes negali pasigrožėti ir pasidžiaugti gražiais stygų garsais, kuriuos anksčiau galima buvo girdėti kino salėje, vakaruose ir kit. Mano nuomone, turėtų šią sritį paimti į savo rankas kas nors iš kitų pulko karių ir neduoti orkestro dalyviams išisklaidyti.

Sanit. puskar. M. Grinius.

Švietimo mokymo tikrinimas. Sausio mėn. 23 d. pulko švietimo vadovas, kapelionas kunig. Petrauskas, tikrino kuopose jaunųjų kareivių mokymą iš lietuvių kalbos ir tėvynės pažinimo.

Nors dauguma jaunųjų kareivių nėra lanke jokių mokyklų, bet į tuos švietimo vadovo klausimus visi gerai atsakė. Matyt, kad jauni kareiviai stengiasi mokytis ne tik kariškųjų dalykų, bet taip pat jiems rūpi savosios tėvynės ir kalbos pažinimas.

Iš atvykusių pulkan jaunų kareivių analfabetų jau paskutiniu metu 85% gana gerai skaito ir rašo.

Naujos geležinės lovos. Paskutiniu metu pulko vadovybės rūpesniu pulkas pradėjo dalimis įsigyti reikalingą kareiviams skaičių naujų geležinių lovų, kuriomis bus pakeisti ligi šiol buvusieji pulke mediniai narai.

Pirmoji lovų partija gauta (apie 250 lovų). Jos išdalintos mokomai ir 7-ai kuopai. Netrukus bus gautas likusis lovų skaičius ir jomis bus aprūpintos likusios kuopos.

Lovos yra gražios, geros ir tvirtos. Visos lovos yra masyvios, be jokių spyruoklių, ir praktiškos, todėl ne taip greitai sugadinamos, sulaužomos. Be to, galima lovas, esant vietos stokai, sudėti aukštais viena ant kitos. Pakeitimas medinių narų lovomis žymiai atsiliepė ir į kareivių nuotaiką, nes, esant geležinėms lovoms, galima geriau ir greičiau patalinę sutvarkyti ir švarą palaikyti.

St. D.

4 artilerijos pulkas.

Stygų orkestras. Daugmetinis pulko styginių instrumentu orkestro organizatorius ir vedėjas, kap. Dapkus, šiemet vėl pradėjo organizuoti orkestrą. Surinkęs mokančius kareivius griežti, šiomis dienomis pradėjo juos mokyti. Pats vadovauja arba paveda jaun. kareiviui Varankai Zigmūi, kuris taip pat turi nemažą patvrimų ir sugebėjimų šiame darbe, nes prieš karo tarnybą, būdamas Vilkaviškio valdžios d-ro J. Basanavičiaus vardu gimnazijos mokytoju, ten vadovavo ir mokė gimnazijos stygų orkestrą, kuris gan dažnokai per rengiamus gimnazijos mokinių vakarus koncertuodavo, turėdamas pasisekimo.

Taip pat ir pulko stygų orkestras per praėjusius metus irgi keletą kartų koncertavo per rengiamus pulko karių vakarus-koncertus. Ypač gerai buvęs apmokytas ir organizuotas 1928 ir 29 metų žiemą.

Šiemet tikisi taip pat pasirengti ir jei leis aplinkybės,

tai, manoma, ar koncertą surengti, ar bent per kurį nors rengiamą vakarą ką nors pagriežti.

Instrumentus kai kurie savo turi, gi neturintieji arba blogesnius turintieji naudojami pulke esančiais valdiškais.

Isigijo motorus. Šiais metais pulkas įsigijo ir pastatė elektra varomus motorus malkoms piaustyti ir skalbyklon ir pirtin vandenį varyti. Kol neturėjo motorų, visa tai tek-davę žmonių jėga atlikti. Pirmasis pastatytas prie pulko malkų sandėlio. Ten pat vietoj susipiausto tučtuojau. Patiems palieka vien tik susiskaldyti.

Vandeniui pompuoti į pirtį ir skalbyklą motoras dabar teikia vandenį ir pulko čiuožykla nupilti, panaudojus šiam tikslui reikalingus įrankius.

V. p. B. J.

8 pėst. K. K. Vaidato pulkas.

Manoma įsteigti liktinių puskarininkių klūbas. Lik-tinių puskarininkių reikalais daugiausia rūpinas pulko švietimo vadovas kpt. Povilavičius. Jo pastangomis šiais metais buvo surengti du šokių vakarai.

Kareivinėse beveik kiekviena kuopa turi radio ir atitin-kamų griežimo instrumentų. Kareiviai atliekamą laiką linksmai praleidžia. Labiausiai domisi radio programomis.

Viršila Ivanauskas.

Aviacija.

Sausio mėn. 19 d. aviacijos viršininkas gen. št. pulk. Pun-dzevičius darė inspektorinį aviacijos dalių apžiūrėjimą ir skundų apklausinėjimą.

— Sausio 22 d. pasibaigė teoretiški motoristų-mechanikų kursai. Lankiusieji kursus kariai dabar atlieka praktikos darbus aviacijos dirbtuvėse. Vieni praktikuoja motorų skyriuje, kiti šaltkalvių, medžio apdirbimo skyriuje ir t.t. Praktikantų tarpe didelis susidomėjimas praktikos darbais ir su didžiausiu noru lanko. Po praktikos darbų, kurie truks keletą savaičių, bus įgytų žinių pakartojimas ir po to egzaminai.

J. Jasiukas.

Vytauto Didžiojo kuopa.

Nors vytautiečiai gyvena provincijoje ir neturi savo or-kestro, tačiau nuo kitų kariuomenės dalių, gyvenančių dides-niuose miestuose, atsilikti nemano. Šiais metais, kaip ir praeitais, įrengta kuopos karių čiuožykla. Vakaraus pakan-kamai elektra apšviesta ir, palyginant su sostinės čiuožyklo-mis, daug didesnė ir patogesnė. Vietoj orkestro čia įtaisytas didelis 5 lempų radio aparatas. Pajvairinimui retkar-čiais pastatomas elektros patefonas, kuris per pastiprinan-čius ruporus beveik puikų orkestrą atstoja. Nors kareivi-nės ir čiuožykla yra kiek toliau nuo miestelio, tačiau radio arba elektropatefonas čiuožykloje miestely puikiai girdėti. Todėl ne tik karių, bet ir civilių asmenų čiuožykla gausiai lankoma. Be to, kuopos vadas nupirko kariams keletą porų pačiūžų. Todėl vytautiečiai atliekamomis valandomis mie-lai naudojami žiemos sporto malonumais.

Sausio mėn. 24 d. Vytauto Didžiojo kuopos puskarinini-kiai surengė Jonavos gaisrininkų salėje įdomų šokių vakarą. Griežė elektros patefono muzika. Reikia pažymėti, kad tai pigi ir provincijai rekomenduotina muzika. Ji atstoja gan gerą orkestrą, niekad nepavargsta ir pusbonkėlio nereika-lauja.

Jonaviškio jaunimo, be karių, į vakarėlį atvyko gana daug. Iš jų gal nė vienas ėjo išgirsti dar Jonavoj negirdė-tos muzikos. Be to, turėjo progos pašokti tiek, kiek kuriam jėgos leido, nes orkestro raginti nereikėjo.

V. Č-kas.

Kariuomenės teismo kronika.

Šaulių sąjungos tarnautojas Stepas Vilckickas už įvairių apie šaulių sąjungą ir kariuomenę žinių lenkų žvalgybos eks-pozitūrai Vilniuje bei tos ekspozitūros agentams teikimą kariuomenės teismo 1930 m. rugsėjo mėn. 19 d. sprendimu buvo nuteistas mirties bausme sušaudant. Kadangi nagrinė-jant bylą buvo prasilenkta su K. Į. R. 24 km. 1193 1—2 str. reikalavimu, tai vyriausias tribunolas šį kariuomenės teismo sprendimą panaikino ir bylą grąžino iš naujo spręsti kitam teisėjų sastatui.

Išpildžius tą reikalavimą ir gavus teigiamas pasekmes, š. m. sausio mėn. 29 d. kariuomenės teismas šią bylą vėl na-grinėjo iš naujo kitam teisėjų sastate, pirmininkaujant nuo-

latiniam karo teisėjui pulk. ltn. Budrevičiui. Tačiau ir ši kartą teisiamajam Vilckickui, pigia kaina už grašius parda-vusiam priešui savo tėvynę, teko susilaukti panašaus spren-dimo: jis vėl tapo pasmerktas mirti su visų teisių atėmimu. Po teismo nusmerktas Vilckickas tuoj įteikė Jo Ekscelencijai Respublikos Prezidentui pasigailėjimo prašymą.

Minimax'o gesintuvai.

Iš įvairių gesintuvų sistemų pas mus krašte plačiau ži-nomas ir vartojamas „Minimax'o“ gesintuvas. Tačiau buvo atsitikimų, kad dalyje ar įstaigoje gesintuvai dėl blogos priežiūros buvo apleisti ir net visai sugadinti. Pateiksime ugniagesiams keletą praktiškų nurodymų dėl šių gesintuvų užtaisymo, vartojimo ir patikrinimo. Nurodymai paimti iš „Liet. Gaisrininko“ 1929 m. 4 nr.

Gesintuvo užtaisymas.

1. Įpylus apšilto vandens 9 ltr. į kibirą, sukratyti druską iš pridėdama prie gesintuvo popierinio pakelio ir gerai su-maišyti.

2. Gesintuvą pastatyti švirškimo atšala ant grindų ir raktu atsukti dangtelį. Išėmus skardinę makštį, supilti skystimą iš kibiro į aparatą. Pilant prižiūrėti, ir kaip tik skystimas pradeda bėgti per švirškimo atšalą, daugiau skystimo nebepilti ir įdėti stiklinį indą su rūkštimi iškyšuliu dugnan ir į skardinę makštį įstatyti. Apvalasis stiklinio indo galas ne-turī stovėt aukščiau skardinės makšties krašto; jeigu indas nenusileidžia žemiau makšties krašto, tai reikia esančią dug-ne spyruoklę nuspausti ir makštį su indu aparatą įstatyti. Po to raktu sklandžiai užsukti dangtelį su išstuntu į viršų nutrenkiamuoju štiftu (dužikliu).

3. Nestatyti gesintuvo švirškimo atšala ant žemės, smėlio ir nešvarių grindų, atšalos skylutė gali užsikimšti. Ne nuiminėti atšalos.

4. Užtaisyta gesintuvą įstatyti kabyklon taip, kad švirškimo atšala būtų į viršų. Kabyklą užplombuoti. Gesintuvą kabinti patogioj vietoj, kad galima būtų ranka pasiekti.

5. Atlikus gaisro gesinimą, reikia iškelti skardinę makštį su sudaužytu stikliniu indu ir stiklo skeveldras iš makšties pašalinti. Gesintuvą ir makštį išskalauti apšilčiu vandeniu ir vėl užtaisyti (žiūr. 1—4 p. p.) Nepalikti neužtaisyto gesintuvo.

Gesintuvo vartojimas.

6. Kilus gaisrui, paimti gesintuvą į ranką, prisiartinti prie ugnies, sutrenkti dužikliu į grindis, sieną, stalą, akme-nį, bėndrai, į kietą daiktą. Saugotis, kad skystimo srovė nepataikintų į akis. Šmarkiai mušančią srovę taikinti į ugnį. Ugnį gesinti iš apačios. Prireikus gesinimą nutraukti, antra ranka užspausti švirškimo atšalą. Norint vėl gesinti, paleisti srovę į degančią vietą. Srovė muša arti 2 min.

Gesintuvo patikrinimas.

7. Atsukus dangtelį, išimti skardinę makštį su stikliniu indu ir juos apžiūrėti. Jeigu stiklinis indas neįtrūkęs ir skystimas išgaravęs iki 1/8 gesintuvo talpos, tai gesintuvas tvarkoj. Įtrūkęs stiklinis indas pakeičiamas nauju. Jei vanduo išgaravęs, tai reikia pripilti šalto vandens, bet saugotis neperpilti. Pasirodžius skystimui iš švirškimo atšalos, nustoti pilti vandenį.

8. Kai iš pakabinto užtaisyto gesintuvo pro dangtelį pra-deda skystimas varvėti arba pasirodo druska (kristalai), tai dangtelį raktu priveržti. Jei skystimas varvėti nenustoja, tai reikia riebokslio štuceri replėmis priveržti.

9. Gesintuvo patikrinimus turi atlikti dalyse ugniagesių komandų viršininkai su komandos puskarininkiais, įstaigoje bei įmonėse jų viršininkų paskirti asmenys kasmet gegužės mėn. 15—20 d. ir lapkričio mėn. 15—20 d. Patikrinimo data žymėti ant gesintuvo šono (apačioje).

Tik taisyklingai užtaisytas ir tvarkingai užlaikomas ge-sintuvas yra ištikimas ginklas gaisro pradžioje.

Sporto kronika

4 artilerijos pulkas.

Hockey. Sausio mėn. 24 d. pulko čiuožykloj įvyko rungtynės tarp pretenduojančių komandų į Suvalkijos apygardos nugalėtojus. Kadangi kiti Suvalkijos apygardos miestai komandų neišstatė šioms rungtynėms, tai žaidė tik Vilkaviškio „L.F.L.S.“ prieš „Makabi“. Pirmoji, būdama stipresnė, rungtynes laimėjo tik 3:2. Dabar „L.F.L.S.“ rengiasi dėl Lietuvos pirmenybių, kai paaikšės Kauno nugalėtojas. Vilkaviškiečių komandą sudaro miesto ir pulko geriausi žaidėjai, todėl yra gana stipri ir galima tikėtis, jog Lietuvos pirmenybėse gali užimti atitinkamą vietą arba nugalėtoju tapti.

4 art. pulko hokeistai treniruojasi

Nors jau kelinti metai, kai pulko hockey komanda turi lazdas, bet praėjusių metų nepastovi žiema ne-duodavo hokeistams tinkamai pasitreniruoti, nekalbant apie rungtynes. Šiomet komanda pradėjo rimtai treniruotis. Dar nesant čiuožyklos, balose, nusišlavę sniegą, mėtydavo šėibą. Dabar, esant čiuožyklai, treniruotės vyksta kiekvieną dieną normaliai nustatytomis valandomis. Rengiamasi būsimoms rungtynėms, mat, manoma padaryti rungtynes su Kauno geresnėmis komandomis ir vietine vilkaviškiečių, kuri yra gana stipri, nes anais metais Kaune prieš Lietuvos meistrę pralošė vos 1:0, būdami visą laiką persvaroj. Šiais metais, reikia manyti, jog ši komanda dar stipresnė, nes joje žaidžia vis dar tie patys žaidėjai. Bet vis dėlto ir pulke esama gerų ir prityrusių sporte žaidėjų, todėl iš anksto sunku spžęsti kas bus Vilkaviškio nugalėtojas.

Be to, vilkaviškiečiai rengiasi dėl Lietuvos pirmenybių, į kurias pretenduoja dvi komandos. Žinoma, nugalėtoju turėtų išeiti „L.F.L.S.“, kurioj dėl pirmenybių dalyvaus ir pulko žaidėjai, negalėdami atskirai rungtis pirmenybėms.

Ši komanda bus kietas riešutas ir Kauno meistrėiui, norint tapti ir Lietuvos meistrėiu.

Čiuožykla. Esant šią žiemą palankiam orui ir pakankamai šalčio, sausio mėn. pradžioje pulko sporto draugija pulko rajone įrengė didelę čiuožyklą. Kadangi įrengimas, aptarnavimas ir apšvietimas vakarais sudarė ir sudaro nemažą išlaidų, kurioms padengt būtų sunku surinkti vien tik iš pulko karių, jei tik jie ja ir naudotųsi, todėl rengėjai nusprendė į čiuožyklą leisti ir civilius asmenis, imant iš jų atlyginimą: šeštadieniais ir sekmadieniais (šias dienas griežia orkestras 16—18 v. ir 15—17 val.) iš suaugusių po 80 ct., o iš mokinių ir kit. po 40 ct. Kitomis dienomis (orkestras negriežia) imama iš suaugusių 40 ct. ir mokinių 25 ct. Sezoninis abonetas suaugusiems 8 litai ir mokiniams 4 litai, kuriais naudojami visomis dienomis.

Čiuožykla veikia šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 12 ligi 20 val. ir kitomis dienomis nuo 15 ligi 19 val.

Dabar kiekvieną dieną prisirenka pilna čiuožykla karių ir civilių.

V. p. B. J.

8 pėst. K. K. Vaidato pulkas.

Sausio mėn. ugniagesių komanda pulko rajone (Gubernijoje) įrengė čiuožyklą. Be ugniagesių prie čiuožyklos įrengimo daug darbo padėjo ryšių komandos ir II kulk. kuopos sportininkai. Pulko ugniagesiai ne tik atliko čiuožyklos įrengimą, bet ir praktikavosi gesinimo darbe, neatsižvelgdami į gana didelį šaltį. Ugniagesiai dirbo atliekamam laikui.

Mūšos šlaitas.

IS SAVANORIŲ GYVENIMO.

Praeitame „Kario“ numery buvo rašę savanorių medalio gavimo reikalui. Šiame numery tai toliau tęsiame.

Daugelis savanorių siunčia kolektyvius prašymus medaliumi gauti, t. y. keletas asmenų viename prašyme. Tai yra neleistina ir tokie prašymai negali būti svarstomi. Turį kiekvienas asmuo atskirai prašymą rašyti, nes kiekvieno tarnyba bei reikalai yra skirtingi ir kolektyviuose prašymuose komisijai sunku susivokti.

Paskutiniu metu prašo medalio ir tokie asmenys, kurie netarnavo savanorio teisėmis ir visai neturi teisės jį gauti. Tokie turėtų pirmučiausia komendantūrose bei savanorių sąjungos skyriuose gerai pasiinformuoti, ar jie turi teises gauti savanorių medalį. Nedaryti bereikalingų išlaidų sau ir be reikalo neapsunkinti administracijos.

Kai jau savanorių medalis yra paskirtas prašančiam, tai komisija medalius ir jo liudijimus siunčia vietos komendantui, o šis į apdovanotojo asmens gyvenamos vietos valsčių, kad įteiktų.

Asmens, bausti už smulkesnius nusikaltimus, jau galės gauti medalį, nors anksčiau būtų negalėję gauti (Žiūr. Vyr. Žin. 343 nr. naujai išleista kūrėjų-savanorių medalio statuta, kur nurodyta, kas gali gauti ir kas ne).

Kai kurie asmenys, pagal „Milétercos“ rašinio aiškinimus („Savanorio“ knygoj 249 pusl.) dėl senojo ir naujojo kalendoriaus datų, prašo savanorių medalio, atsižvelgdami į savo gimimo datą pagal naująjį kalendorių. Čia tenka pabrėžti, kad gyvenimo praktika visai kita parodė ir todėl jokių vertimų iš vieno kalendoriaus į kitą negali būti. Kai tuo tarpu vieniems duodami lengvatai, kiti, stoję savanoriais, tų lengvotų nustotų. Tai būtų pastariesiems skriauda. Todėl komisija žiūri tik į gimimo metrikuose pažymėtą gimimo datą, visai neversdama į kitus stilius.

Pasitaiko, kad ir šauliai, ypač, jeigu jie veikė kaipo partizanai, prašo savanorių medalio. Tokie negali gauti savanorių medalio, jeigu nėra tarnavę partizanų būriuose Vyr. Žinių 343 nr. 229 § (paskutinis abžacas).

Baigiant tenka priminti, kad kai kurie savanorių medalio liudijimus gerai neužlaiko. Visad nešiojasi prie savęs, ir todėl sudėvi bei suplėšo, arba pridėda prie įvairių prašymų. Prie savęs nešioti (jeigu kurie nori) arba prie prašymų pridėti galima notarų užtvirtintus nuorašus. Visur

4 art. pulko tenisistai ant ledo.

pridedant gali lengvai pražūti arba negražinti. Nuotrašų užtvirtinimas daug pigiau kainotų, negu, pražuvus arba sudėjęs, reiktų dublikato prašyti.

Visuotinis visos savanorių sąjungos atstovų suvažiavimas.

Vasario 1 d. įvyko L. K. Savanorių Sąjungos centro valdybos prezidiumo posėdis, kuriame nutarta balandžio 18—19 d. šaukti Kaune visuotinį Lietuvos Kariuomenės Savanorių Sąjungos atstovų suvažiavimą. Pernai toks suvažiavimas buvo įvykęs Kaune gegužės 11—12 d.

Be to, buvo nutarta kai kuriais savanorių vėliavos papildymo reikalais, būtent, tautiškam trikampy išsiuvinėti Vytį ir skyrių vėliavose, kurios yra pasivadinusios žuvusių savanorių-karžygių vardais, vietoj Gedimino stulpų išsiuvinėti šefų atvaizdus. Dar keletas klausimų aptarta ekonomiškais reikalais ir kitokiais.

Šančių šaulių būrio vakaras.

Sausio 31 d. Kaune, Tilmanso salėj, įvyko šančių šaulių būrio choro koncertas-spektaklis. Salė prisirinko pilna žmonių. Vaidino dvi vieno veiksmo komedijas: „Abejotina ypata“ ir „Aš numiriau“. Artistai savo roles atliko gerai ir publika buvo patenkinta.

M. Liuberskio diriguojamas choras, iš pradžių vyrų, o vėliau mišrus, gražiai padainavo keliolika dainelių. Kai kurias dainas, publikai prašant, teko pakartoti. Apskritai, choras išlavintas neblogai ir gausus.

Pagirys.

Sausio 20 d. būrio valdyba ir šauliai atsisveikino su savo mylimu vadu Galinsku. Būdamas nuo 1927 m. Pagiryje nuov. viršininko padėjėju ir šaulių būrio vadu, ne tik šaulių, bet ir visų gyventojų buvo mylimas už savo malonų ir taikingą būdą. Jam vadovaujant, būrys pasiekė savo žydėjimo laikotarpio. Jo pastangomis tapo pritrauktos prie šaulių visos vietos inteligentiškos jėgos. Ir šiaip būrys savo narių kokybe ir kiekybe gana aukštai pakilo.

1928 m. parceliuojant Aneliavos dvarą būrys yra gavęs 2 ha žemės sklypą, bet ligi šio laiko neišspręstas klausimas kaip tinkamiau juo naudotis. Kadangi sklypas yra gana tolokai nuo miestelio, tai buvo manoma steigti sportui ir gegužinėms aikštė. Tam tikslui buvo tartasi steigti sporto sekcija, bet, esant nepalankioms sąlygoms, tas klausimas tapo užmirštas, o sklypas visą laiką išnuomojamas privatiems asmenims.

„K. P-tas.“

Panevėžio 2-as šaulių būrys.

Sausio mėn. 25 d. įvyko būrio susirinkimas. Nors šis susirinkimas, kaip ir paprastai, buvo eilinis, tačiau jame dalyvavo nepaprastai daug narių, kas anksčiau buvo nepastebima. Naujai paskirtas būrio vadas, ats. leit. Grigaitis, taręs gan svarbų žodį, ragindamas visus būrio šaulius kiek galint labiau rengtis kariškam pasiruošimui. Dabartiniu metu, susidomėjus šiuo reikalu būrio vadovybei, steigiami specialūs kariško parengimo kursai, kur numatoma lektorais kviešti keletą karininkų.

Tam pačiam būrio susirinkime buvo taip pat įneštas projektas, kurį referavo vietinio pulko likt. vyr. pusk. šaulys Gaška, kad būtų įsteigti šaulių ryšių tarnybos kursai, kuriam pilnai buvo pritarta ir po susirinkimo pradėta registruoti norinčius lankyti asmenis. Manoma netrukus kursus įsteigti.

Be to, 2 šaulių būrio moterų sekcijos rūpesčiu vasario mėn. pradžioje pradeda veikti sanitarijos kursai, kuriuose lektorais pasižadėjo būti gydytojai Vileišis ir Mačiulis. Šių kursų lankymas privalomas visiems būrio šauliams.

Būrys numato įsigyti dudų orkestrą.

Mirė.

Š. m. sausio mėn. 13 d. Dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje mirė geležinkelių kuopos eilinis Bronius Seredinskas, kilęs iš Kauno apskr., Garliavos miestelio. Palaidotas Garliavos parapijos (Jonučių) kapinėse.

Pažymėtina, kad moterų sekcijos rūpesčiu vasario m. 15 d. įvyksta 2-ro šaulių būrio klūbo atidarymas. Taip pat prie klūbo bus įsteigta ir skaitykla. Skaityklos pradžiai buvo prašyta būrio šaulių paremti aukojant savo atliekamas knygas.

Dabartinę būrio vadovybę sudaro: pirmininkas — mokyt. Butėnas, kasininkas — mokyt. Jankauskas, sekretorius — mokyt. Mičiulis ir būrio vadas — ats. leit. Grigaitis.

Vikrutis.

Rokiškis.

Sausio mėn. 25 d. įvyko Rokiškio šaulių būrio visuotinis susirinkimas. Išrinkta nauja būrio valdyba, į kurią įeina: gimnazijos sporto mok. J. Klusis, apskrities vald. narys A. Bičiūnas ir M. Striška. Revizijos komisijon išrinkta: V. Stulgys, M. Milaknis ir A. Kripaitis. Įsteigtas moterų šaulių skyrius ir nutarta kitą vasarą įrengti miesto sode teniso aikštelę. Pažymėtina, kad Rokiškio šaulių būrys pasižymėjo rengdamas vakarus, koncertus, paskaitas Vytauto Didžiojo garbei paminėti per 1930 — Vytauto Didžiojo — metus.

A. R.

Latvijos šauliai rengiami dujų karui.

Latvijos šaulių (aizsargų) štabas įsteigė naują chemijos skyrių, kurį veda prityręs dujų specialistas. Visuose šaulių pulkuose dabar bus po vieną karininką-instruktorių, kuris šaulius rengs dujų karui. Kalbamiesiems instruktoriams kovo mėn. bus surengti tam tikri kursai.

Amerikos laivyno manevrai.

Amerikos karo laivynas jau pradėjo rengtis pavasario manevrams. Tuose manevruose dalyvaus 180 karo laivų ir 250 jūros lėktuvų. Manevrų uždavinys bus ginti Panamos kanalą.

Kodėl daugiausia lėšų turi būti paskirta Lenkijos kariuomenei.

Vienas vyriausybės bloko atstovas padarė karo biudžeto apžvalgą. Tame biudžete numatyta karo reikalams 847,6 mil. zlotų, t. y. beveik viso lenkų biudžeto 1/3. Tokią aukštą išlaidų sumą referentas motyvavo tuo, kad lenkų kariuomenė turi būti pasirėngusi kovai. Tas yra reikalinga Lenkijos sienų neliečiamybei patikrinti. Tolesniuose išveidžiojimuose atstovas pareiškė, jog Lenkija turi būti stipriai apginkluota, atsižvelgdama į didelį savo kaimynų apsiginklavimą. Jis pažymėjo, kad Vokietija turi daug paslėptos kariuomenės, visokių organizacijų pavidale, kaip pav., Hitlerio organizacija, respublikonų Reichsbanneris ir kitos organizacijos, kurias remianti vokiečių karo ministerija. Be to, pranešėjo nuomone, reikalui esant, Vokietija gali tučtuojau pastatyti ant kojų 8 milijonus kariuomenės. Ši kariuomenė galėsianti, reikalui esant, pasinaudoti milžiniška senos vokiečių armijos ginklų ir medžiagos atsarga. Kalbėtojas nurodė toliau, kad visos Europos valstybės, išskiriant tik pačią Lenkiją ir Pietų Slaviją, turi vis didėjantį karo biudžetą.

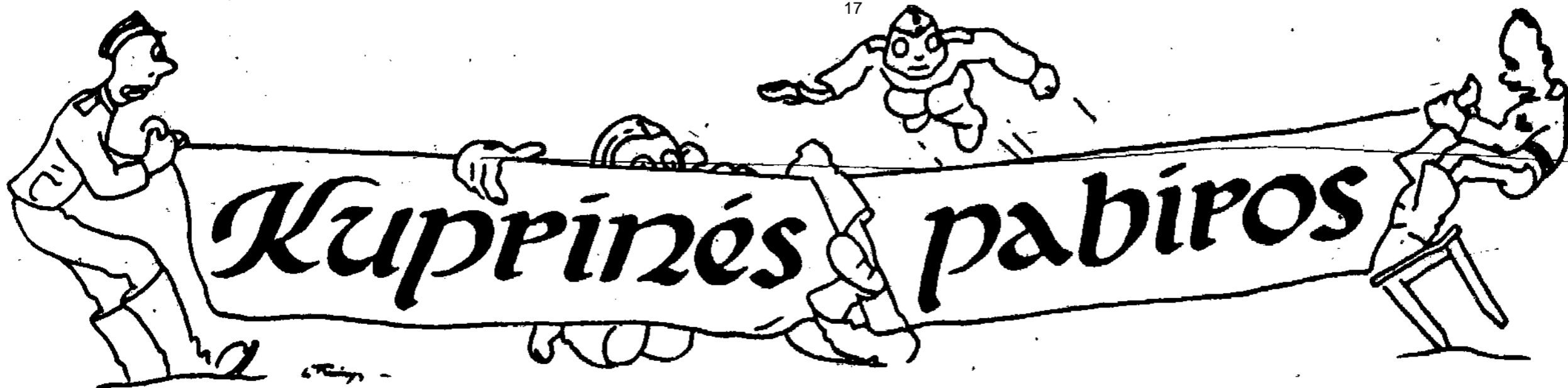
Lenkų kariuomenė puošiasi.

Karo reikalų ministerija parengė naujus pavyzdžius parado uniformos karininkams, puskarininkiams ir eiliniams. Pėstininkų ir žandarmerijos parado uniforma jau patvirtinta ir sausio mėnesį jau bus įvesta tose dalyse, kurioms tenka būti įvairiose garbės sargybose ir kit., t. y. valstybės prezidento pilies dalims. Kitos kariuomenės dalys gaus parado uniformą vėliau.

Parado uniforma tamsiai mėlynos spalvos, su įvairiais pagražinimais; karininkų kelnės su lampasais.

Milžiniškos patrankos pajūriams saugoti.

Ispanijos vyriausybė užsakė Anglijoje, garsiose Vikers-Armstrongo ginklų dirbtuvėse, didelį skaičių patrankų pajūriams saugoti. Patrankų kalibras — 38 cm., vamzdžių ilgis — 20 metrų, šaudymo tolis — iki 35 km., sviedinio svoris — 17 centnerių. Kiekviena patranka bus įtaisyta į tam tikrą šarvuotą bokštą. Viena patranka su šarvuotu bokštu kainos ne mažiau kaip 80.000 svarų sterlingų, t. y. apie 4 milijonus litų.

Karo mokslas.

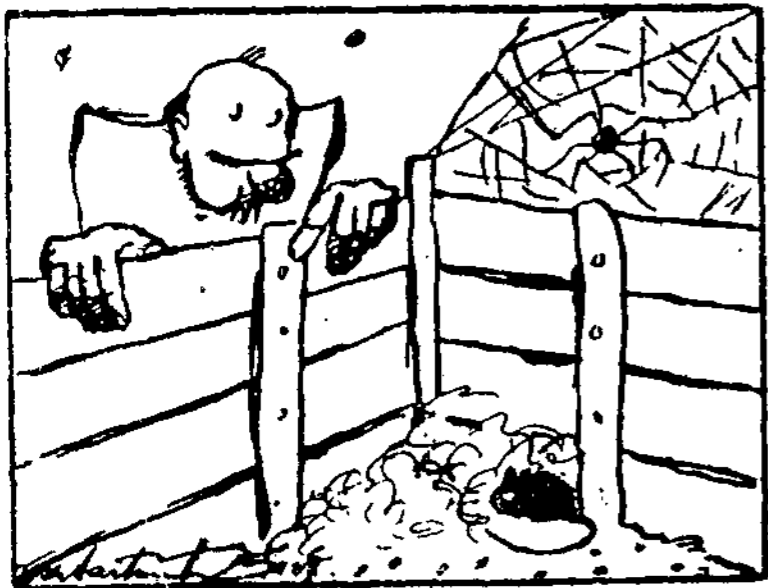
1.

Matot, vyrai — toks jau laikas, kad nū mokos kožnas vaikas: vos iš lopšio išsiritu — tuoj ir mokosi rašyti... Griebias plunksnos, griebias knygos,

nes nū mokslas taip atpigo. Kas tik turi kiek hektarų, tuoj į mokslą vaikus varo, nes be mokslo ir be rašto vargas būtų mūsų kraštui!... Namai griūtų kiaurais stogais — net pamanius daros bloga!... Ir, iš tikro nemalonu, jei pas mus būt vien dirvonai — gertų vyras ramiai mieste, žmona šaukštu muštų sviestą.

2.

O dabar pas mus kas dedas? — nėra sviesto kur ir deda... todėl deda į statines ir gabena iš tėvynės. Už tą loską kraštas kitas mums į saują spraudžia litų. Arba imkim tuos bekonus —

Girtuoklio aruodas.

rodos, daiktas nemalonus, bet iš tikro kitaip yra — už juos gaunam auksą tyrą. O jau turint to metalo, mes iš tikro daug ką galim: perkam mašinas, fordsonus, centrifūgas, patefonus. — Štai dabar po kraštą visą plinta gandas apie miss'ą... bet jau tas ne tiek mum svarbu, nors ir čia juk šioks toks darbas...

3.

Žodžiu sakant, kur pažiūri, matyt pėdsakas kultūros — ir iš tikro ženklas geras, kai matai, kad kas nors daros. Štai mokyklos mūsų senos savo amžių atgyveno. Pirma: mokytojas ateina ir nė žodžio apie vainą ir nė žodžio apie kraštą, kad jį slėgia sunki našta, kad ten Vilniuj lenkas sėdi ir tautos mūsų širdį ėda.

4.

Nū laikai visai kitoki — karininkai mus apmoko: visi einame į koją visi smagūs ir dainuojam. Jeigu ore lyja lietus, tada klasėj reik sėdėti: visi įtempame ausis — karininko žodžių klausom apie karą, apie mūsų: kodėl vokiečiui pražišo rusas, kodėl vokiečiui prancūzas įsodino kakton gūžą.

5.

O kai dėsto ginklo rūšis — tiesiog karšta daros dūšioj. O tos didžiosios patrankos!...

net krūtinėj širdis trankos. Sunku viską aprašyti — reik patiems tą pamatyti, tad suprasit, kad pabūklai kartais daro net stebuklus...

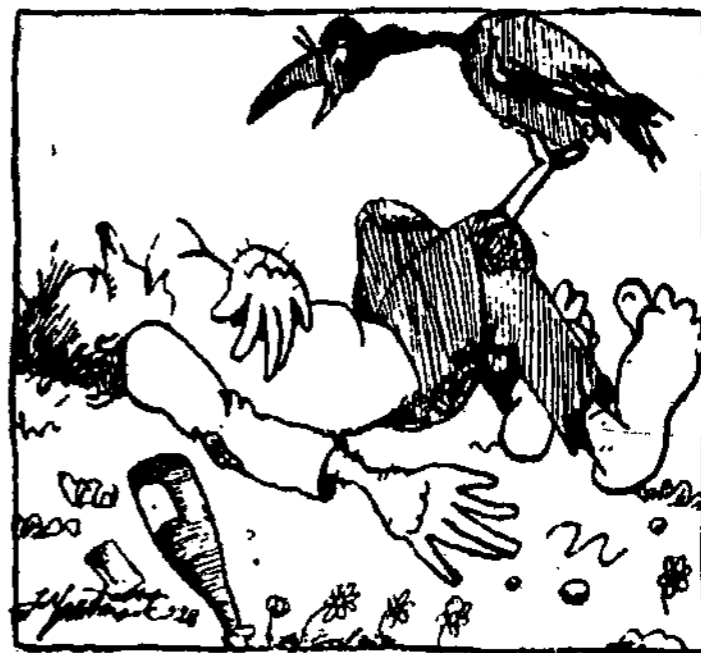
6.

Dėl patrankos žodžių pora: nuo jos dunda žemė, oras. Ji paverčia dulkėm viską: ar kas juoda, ar kas tviska!... ji nušluoja didžius miestus, kad neliks akmens, kur sėsti... Arba paprasta granata: tiktai uždegei ten knatą, paskui nusviedei į šalį — ir ji viską ten nuvalė!

7.

Taigi matote, broleliai, kad pabūklai daug ką gali. Todėl šalia knygos, rašto, reik mokytis ginti kraštą, nes ten Vilniuj lenkas sėdi ir tautos mūsų širdį ėda. Bet neilgos jo ten dienos — Panery škabės greit plienas, ir mes dirbsim darbą kilnų — eisime vaduoti Vilnių!

Jonas Rūstulis.

Girtuoklio galas.

Nauji leidiniai.

„ŠVIESOS KELIAI“. 1 ir 2 nr. nr. Moksleiviams skiriamas mėnesinis žurnalas. 1930 V. D. m. lapkričio mėn. Leidžia Švietimo Ministerijos knygų leidimo komisija. Redaguoja K. Masiliūnas.

Pereitų metų gale į negausią lietuvių žurnaly šeimą įžengė naujas tačiau seniai lauktas moksleiviams skiriamas mėnesinis žurnalas „Šviesos Keliai“. Kuklioje 1 Nr. prakalboje „Š. K.“ pasisako, ko jie norės, kas jiems rūpės. Tautiškai religiškas auklėjimas — „Šviesos Kelių“ linkmės pagrindas.

Pirmame numeryje randame: Resp. Prezidento kalbą paskaitą 1930 m. spalio 27 d. šventinant žuvusių karių paminklą, gražią M. Lastauskienės apysaką „Jaunas Kareivis“, Girdenio eilėraščių ir gerą J. W. Goethe's „Girių Karaliaus“ vertimą, J. Graičiūno poezijos, vertimų iš H. Senkevičiaus,

Novalio; Zig. Kuzmickio pluoštą minčių apie Šatrijos Ragana kaip pedagogę, prof. Iz. Tamošaičio tikrai vertingą straipsnį apie šv. Augustiną ir mūsų laikus, dr. H. Kairiūkštytės-Jacyrienės ilgoką ir įdomų rašinį apie gotišką stilių ir dar daugiau vertingų moksleiviams ir inteligentams dalykų.

Antras numeris daug didesnis už pirmąjį ir medžiagos vertingumo atžvilgiu jį taip pat toli pralenkia. Pirmoje vietoje gražiai pratarta apie amžinojo žodžio užgimimą, toliau vertingi Bern. Brazdžionio, Step. Zobarskio ir Ben. Rutkausko eilėraščiai, gražus prof. M. Račkausko vertimas iš šv. Augustino „Confessiones“, G. Grigonytės įdomi novelė, vertimai iš Aspazijos ir Tagore veikalų, dr. J. Tumė iš atsiminimų aprašomi reikšmingi lietuvių tautos gyvenimui Mintaujos laikai, M. Dūrio rašinys apie genialų lietuvių kalbininką Kaz. Būgą, dar yra vertingų dalykų P. Galaunės, K. Dineikos, K. Alm ir kitų.

Abu „šviesos Kelių“ numeriai daro labai malonus įspūdžio, juose jaučiama tikra jaunuoliška ir lietuviška dvasia. Žurnalas vertas pasigėrėjimo ir dėl iliustracijų, kurių Mackevičiaus „Vytautas Didysis“ ir A. Galdiko „Vėjas“ trispalvės.

Bendrai „šviesos Keliams“ linkėtina kuo didžiausio pasisekimo moksleivių ir nemoksleivių tarpe, įdomus jis gali būti ir kariams.

Jo Leo.

DARBO SVEIKATA socialinės politikos draudimo ir sveikatos laikraštis 1 (10) nr.

VITAMINAI svarbios papildomos maisto medžiagos. Susirgimai trūkstant vitamino. „Darbo Sveikatos“ leidinys. Tai plakatėlis, kuriame surašyti svarbiausi maisto produktai, nurodyta, kurių jie vitaminų turi. Visa tai iliustruota spalvuotais paveikslėliais.

SAVIVALDYBĖ 1 (92) nr.

MOKYKLA IR GYVENIMAS 1 (82) nr.

ATEITIS 1 nr.

KULTŪRA 1 nr.

ŪKININKO PATARĖJO KALENDORIUS 1931 m. Kaina 2 lt.

DOGMA. A. Villa. Vertė Pr. Bieliauskas. „Kultūros švietimo“ dr-jos leidinys, Šiauliai, 1930 m. Kaina 50 ct.

PASKUTINĖ DIENA NUTĖISTO MIRTĖ. V. Hugo. Vertė V. Knyva. II laida. „Kultūros švietimo“ dr-jos leidinys. Šiauliai, 1931 m. Kaina 2 lt.

SIDABRO EŽERO TURTAL. Karl May. Išvertė J. Vadeikis I tomas. Apysaka iš Amerikos Vakarų gyvenimo. „Žinijos“ b-vės leidinys. Kaunas, 1931 m. Kaina — 4 lt.

Knyga, kaip ir visos tos rūšies stiprių nuotykių aprašymai, įdomi ir patraukia skaitytoją. Be to, dar ji pamokanti ir naudinga, ypač jaunuoliams, kariams.

Aprašomoji vieta randasi Vakarų Amerikoje — tai Prerijos Misisipi upyno. Ši nuostabi šalis aprėžiama tokiomis sienomis: tarp Indiečių teritorijos ir Naujosios Meksikos, į šiaurę nuo Teksaso ir į pietus nuo Kanzaso ir Kolorados. Prerijose pilna visokio elemento — plėšikų ir taurių žmonių. Čia siaučia trampai — bastūnai, valkatos; čia nuolat pasitaiko rafteriai, kurie verčiasi tuo, kad kerta ir parduoda sveitimą mišką, kaip savo. Čia senųjų to krašto gyventojų — indėnų kolonijos, čia naujųjų — fermerių sodybos.

Pasitaiko ir nuotykių ieškotojų, kaip, sakysim, keliautojas anglas — lordas Castlepool. Jis puikus šaulys, pilnas drąsos, valios ir pasiryžimo. Taurus, beveik ritieriško būdo. Sutikęs prerijos medžiotojus, samdo juos, kad vestų jį ligi Frisko.

Medžiotojai pasirodo pilni skautiškos garbės. Kaip vadovai jie atsisako būti apmokami. Tuomet lordas siūlo jiems pinigų kaip honorarą už įvairius nuotykius kely, kurių jam suteiks. Ypatingai lordas nori susitikti su garsiausiais to krašto medžiotojais ir milžiniais — Old Firehandu, Winnetonu ir Old Schutterhandu.

Čia, toje šalyje, kur nesiekia jokie valdžios įstatymai bei priežiūra, savotiškai valdosi, gyvena ir ginasi žmonės nuo nuolatinių plėšimų ir užpuolimų. Todėl randame daug kariško gudrumo, indėniško buklumo ir sumanumo ar tai žvalgyboj, ar susiremimuose su priešų būriais. Įdomūs ir pamokomi susiremimų momentai.

Indėnai vaizduojami labai taurūs ir prietelingi žmonės, jei kas gerai su jais elgiasi, bet jei piktai — tuomet baisiausi žudikai ir keršytojai. Beveik visus aprašomuosius veikėjus jungia Sidabro ežeras, kuriame seniausiais laikais yra senųjų tautų palaidoti arba tiesiog nugramzdinti didžiausi turtais.

Knyga išleista gana gražiai, pasitaiko net iliustracijų. Kalba visai gera, taisyklinga. M.

Galvosūkių 4 nr. sprendimas.

Iš kairės į dešinę: 2. Troba. 4. Jau. 5. Ras. 7. Mino-svaidis. 9. Aliuminijus.

Iš viršaus į apačią: 1. Norvegai. 2. Tuo. 3. Ari. 4. Ji. 6. Si. 7. Milda. 8. Sūris.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) j. k. V. Blinstrubas (2 p. p.); 2) B. Chaleckas (A); 3) Vl. Kirkilas (2 p. p.); 4) M. Vitulskis (Ž. šnč.); 5) j. s. p. A. Bernotas (2 p. p.); 6) V. Girčius (švk).

Galvosūkių 6 nr.

(vert. 2 taškais).

1. uostas Azijoje,
2. Europos valstybė,
3. didelis vėselas,
4. tautiškas vyro vardas,
5. svajotoja,
6. lietuviškas papuošalas,
7. prieškarinis rusų pinigas,
8. Afrikos paukštis.

Teisingai žodžius sustačius, iš pirmųjų raidžių gausis ginklo pavadinimas, skaitant iš viršaus apačion. Kryžiuokais pažymėtuose langeliuose, skaitant įstrižai iš viršaus į apačią, gausis specialistas, kuris kariuomenėje taip pat reikalingas, bet kiekvieną dieną skiriamas naujas.

1	+						
2		+					
3			+				
4				+			
5					+		
6						+	
7							+
8							+

J. P-lis.

Redakcijos atsakymai.

J. Vaitkevičiui. Tamstos rašinį nusiuntėm kursų viršinkui, nes, „Kary“ jis neturėtų reikšmės.

A. Vanagai. „Eskadrono ataka“, nors neblogas dalykas, bet pasirodo, įdėti negalėsime, nes prasilenkta su karo taktika. Taip atakuoti neleidžiama ir tokia beprotiška ataka tikslo nepasiekia.

J. Ambrozaičiui. „Kada eisime į Vilnių?“ nedėsime.

Virš. Grigoniui. „Našlaičiai“ netiks. „Kariui“ tokios rūšies raštai netinka, gal nusiųstumėt į kitą laikraštį.

J. Jaudzemui. Ne visi Tamstos juokai įdomūs ir tinka „Kariui“. Tik du iš jų įdėsime. Gal dar daugiau parašysite, tuomet galėsime išrašyti „Kari“.

Matui. „Žvalgas“ ir „Kas taiklesnis?“ nedėsime. „Žvalgas“ galėtų tikt tik vaikams. Suaugusiems, ypač kariams, bus juokingas ir visai neįtikinamas.

A. Žukui. Tamstos rašinį įdėsime. Honoraras bus mokamas už visus rašinius, kurie tik bus įdėti.

Jonui Rūstuliui. Dėl ne nuo redakcijos pareinančių priežasčių Tamstos rašinio „Mus laukia didelis darbas“ negalėsime įdėti.

P. Rimkūnui. Tamstos rašinį įdėsime. „Kari“ išrašėme visiems 1931 m. Atskaitysime iš honoraro.

J. Puskunigiui ir A. Kondratui. Tamstų rašinius atidavėme „Skautų Aidiui“.

Drugeliui. „Snaigės“, „Rytą ant piliakalnio“, „Vilniui“ ir „Karžygiams“ netiks. Rašiniai silpni savo forma ir temomis.

Bernst'ui. Laukiame Tamstos naujų karikatūrų ir viršelių „Kariui“.

M. Griniui. Kas turi teisių tarnybos reikalais nešioti revolverį, yra numatyta etatuose ir juos dalių štabai turi. Atostogų neleidžiama su šaunamais ginklais (revolveris juk šaunamasis ginklas). Apie tai žiūrėk Įsak. Kar. 52 nr. (iš 1925 m.) priede, 17 §.

Rygiečių gastrolė kine „Odeon“.

Jau trečia savaitė kine „Odeon“ gastroliuoja rygiečių trupė. Kinas pilnas publikos, nes domisi liliputais: jų yra keturi ir nedidesni kaip metras. Visi suaugę — vienas jau 40 metų, o pačiam jauniausiam 20 metų. Gražiai baletą šoka ir kitus „šposus“ daro. Pats trupės vedėjas parodo gana įdomių numerių ir sudaro publikai nemažą juoko. Būtent, šauna iš mažutės patrankos ir vietoje sviedinio iššauna jauną panelę, kuri, niekieno nepastebima, atsiranda publikos tarpe netoli ložų. Įdomiausias numeris tai užhipnotizavimas panelės, kuri, gulėdama lovoj, palengva iškyla į orą ir ilgai išsilaiko.

„Odeon“ filmas stato taip pat geras. Netrukus bus rodoma graži kariška filmas. Karui prasidėjus, vienas jaunuolis nori stot savanoriu į kariuomenę, bet jo nenorėjo priimti, nes turėjo labai kreivas kojas. Pagaliau, po ilgų prašymų, jį priima. Kautynių lauke pasižymi nepaprastu narsumu ir atlieka daug karžygiškų darbų.

Jau metas

u ž s i p r e n u m e r u o t i

KARYS

jei norima savo laiku gauti

Gražų sieninį kalendorių!

ateinantiems

1931

metams

Nesivėluokite!

Kalendorius kaip „Kario“ priedas bus duodamas tik metiniams prenumeratoriams

Saugi vieta indėliams. Taupymo
dežutės. Visos bankinės operac.

**Lietuvos
Operacijos Bankas**
Kaunas, Laisvės alėja 62.
(Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

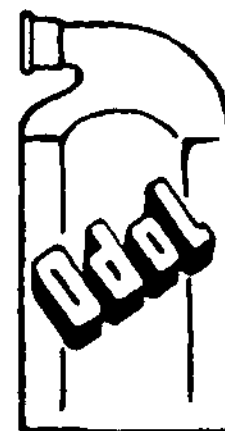
Geriausiai aprūpinsi save ir vai-
kus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE
Turtas 15 milijonų litų. Moka
aukštus nuosimčius. Ūkio Banką
rasi kiekviename apskr. mieste

Burnos higienai ir dantų priežiūrai

Vartokite tikrai

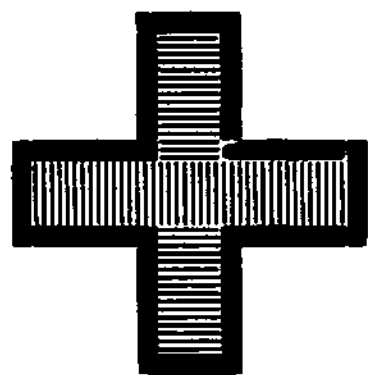
- ODOL** — dantų milteliai.
- ODOL** — elexiras.
- ODOL** — dantų pasta.

Lietuvos

Raudonojo

Kryžiaus

XVIII

Loterijos

4-OS

 klasės lošimas
1931 m. kovo 3 d.

Higiena - sveikatos sargas

Ligi šiam laikui geriausias higienos mokslui lietuvių kalba vado-
vėlis yra dr. S. Abramavo pradėdamasis higienos kursas. Redagavo
d-ras Žemgulys. Piešiniai tekste. Kaina sumažinta iš 4 lt. į 3 lt.
Reikalaukite knygynuose arba iš leidėjo

„Švyturio“ B-vės KAUNAS
KĘSTUČIO, 36.

naikina galvos pleiskaną, pašalina nemalonų
niežėjimą ir apsaugo galvos odą nuo įvairių ligų.

Gaunama visose vaistinėse.

P. Šileika, Kaunas, Ukmergės pl. 149

Primu vyrių ir moterų batų įvairiausių užsakymus. Taip pat
dirbami ir specialūs **ortopediniai**. Kainos prieinamos.
Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai.

RADIO

A P A R A T A I

fimos

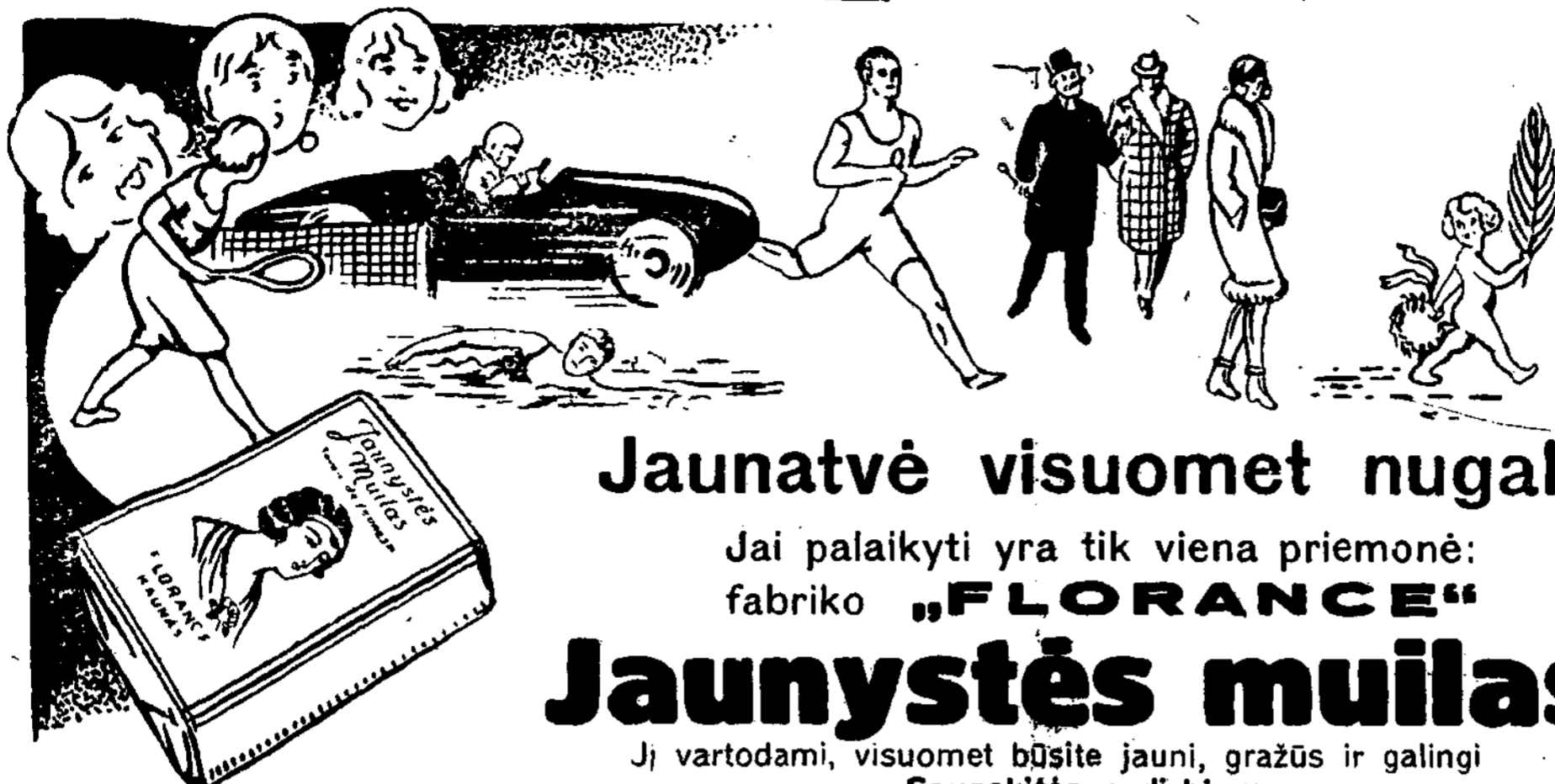
„MENDE“
„TELEFUNKEN“
„PHILIPS“

Radio aparatų taisymas.
Specialisto (inžinerio) patarimas.
Akumuliatorių taisymas.

Muzikos ir radio namai

C. SCHÜTZE

KAUNAS, LAISVĖS ALĖJA 25

Jaunatvė visuomet nugali!

Jai palaikyti yra tik viena priemonė:
fabriko „**FLORANCE**“

Jaunystės muilas

Jį vartodami, visuomet būsite jauni, gražūs ir galingi
Saugokitės padirbimų.

**Per „Mūsų Vilnių“
į sostinę Vilnių!**

„MŪSŲ VILNIUS“ pigus
žurnalas. Metams su vi-
sais priedais kainoja 7 li-
tai, pusmečiui — 4 litai.
Užsieniuose — dvigubai.

Vieną numerį gausite nemokamai
susipažinti. Kas surinks 6 prenume-
ratas, tas septintą gaus nemokamai.

Rašykite šiuo adresu:
Kaunas, Daukanto g. 3.
Skambinkite tel. 10-88.

**1931 metais geria geriausią
lietuvišką alų**
Alaus bravoro b-vė
„Goldbergas“ Prienai.

„PALE-ALE“

1930 metų parodoje apdovanota aukso medaliu.

Baras „Pale - Ale“ Restoranas
Labai svarbu! **persikėlė į Laisvės alėją 41 nr.**
Tuose pat namuose, kur kinematografas „Metropolitain“.

Naudokitės proga!

Naudokitės proga!

Dar galima gauti „Kario“ komplektą —
Jubiliejinų 1930 Vytauto Didžiojo metų

Tik už 8 litus

Graži, didžiulė **1000** su viršum psl. knyga.
Daugiau ne 1000 įdomių iliustracijų ir 52 dideli paveikslai.

Turiny daug svarbios, nesenstančios medžiagos

Cia randame tokius skyrius: 1. Vytautas Didysis ir jo sukaktis. 2. Vilnius. 3. Kariuomenės gyvenimas. 4. Karių švietimas, mokymas ir auklėjimas. 5. Biografijos ir nekrologai. 6. Karyba ir technika. 7. Kariai — savanoriai, šauliai ir skautai. 8. Kariškas jaunimo paruošimas ir mūsų mokyklos. 9. Istorija, legendos ir atsiminimai. 10. Sportas, fizinis kūno lavinimas, sveikata ir blaivybė. 11. Beletristika. 12. Eilėraščiai. 13. Fejetonai. 14. Svetimi kraštai, valstybės ir jų kariuomenės. 15. Juokai, anekdotai, karikatūros ir kiti.

Adresas: Kaunas, „Kario“ Administracija.